

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE
GÖRE UZAKTAN EĞİTİM SONRASI ÖĞRENCİ
DAVRANIŞLARINDA MEYDANA GELEN
DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ**

Mehmet YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

2023

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE UZAKTAN EĞİTİM
SONRASI ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINDA MEYDANA GELEN
DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ**

(Investigation of the Changes in Student Behaviors After Distance Education According to
the Opinions of Classroom Teachers)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet YILMAZ

Danışman: Doç. Dr. Sinan KOÇYİĞİT

Erzurum
Aralık, 2023

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Mehmet Yılmaz tarafından hazırlanan “Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sonrası Öğrenci Davranışlarında Meydana Gelen Değişikliklerin İncelenmesi” başlıklı çalışması 15 / 12 / 2023 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Adnan TAŞGIN

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Danışman: Doç. Dr. Sinan KOÇYİĞİT

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Türker SEZER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202..

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sonrası Öğrenci Davranışlarında Meydana Gelen Değişikliklerin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

... / ... / 20..

Aslı ıslak imzalıdır

Mehmet YILMAZ

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sonrası öğrenci davranışlarında meydana gelen değişikliklerin incelenmesi isimli bu tez çalışmasının her aşamasında desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Sinan KOÇYİĞİT'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tez sürecinde gerekli açıklamaları ve önerileriyle teze katkı sağlayan Doç. Dr. Adnan TAŞGIN ve Doç. Dr. Türker SEZER'e çok teşekkür ederim. Ayrıca hayatım boyunca bana her konuda güvenen, her çalışmamda beni destekleyip motive eden aileme, manevi desteği ile her zaman yanımda olan sevgili eşime, pozitif enerjileriyle bana güç veren çocuklarıma ve görüşme formunun uygulandığı okullarda zamanını ayıran, konuyla ilgili görüşlerini ileten tüm meslektaşlarıma desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Bu tez Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon (BAP) Birimi tarafından (SYL-2022-11258) desteklenmiştir. Desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Mehmet YILMAZ

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE UZAKTAN EĞİTİM SONRASI ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

Mehmet YILMAZ

Aralık 2023, 78 Sayfa

Amaç: Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sonrası öğrenci davranışlarında meydana gelen değişikliklerin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmada nitel araştırma türlerinden birisi olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları Bitlis ili ve ilçelerinde görev yapan 17 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada verileri toplamak amacıyla 11 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı görüşme esnasında görüşmeyi kayıt altına almış ve alınan cevapları bilgisayar ortamına aktarmıştır. Veriler analiz edilirken betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada görüşmeler neticesinde uzaktan eğitim sürecinin yararlı yanları yanında öğrencilerin ruhsal, sosyal ve davranışsal durumlarında çeşitli olumsuz etkiler bıraktığı belirlenmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin ortak vurgusu ise uzaktan eğitim imkanlarına tüm öğrencilerin çeşitli sebeplerle erişememesi olmuştur.

Sonuçlar: Covid-19 pandemisiyle teknolojinin eğitime katkısı fark edilmiş fakat teknolojinin sunduğu imkanların herkese aynı seviye ulaşmadığı, ayrıca uzaktan eğitim süresince öğrencilerin yeteri kadar sosyalleşemediği, uzun süre ekran başında kalmanın çeşitli sağlık sorunlarına yol açtığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, pandemi, davranış değişikliği, sınıf öğretmenleri, covid-19, istenmeyen davranışlar

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF THE CHANGES IN STUDENT BEHAVIORS AFTER DISTANCE EDUCATION ACCORDING TO THE OPINIONS OF CLASSROOM TEACHERS

Mehmet YILMAZ

December 2023, 78 Pages

Purpose: The purpose of this research is to examine the changes in student behavior after distance education, according to the opinions of classroom teachers.

Method: The phenomenological design, one of the qualitative research types, was used in the research. The participants of the research consist of 17 classroom teachers working in Bitlis province and its districts. A semi-structured interview form consisting of 11 questions was used to collect data in the study. The researcher recorded the interview and transferred the answers to the computer environment. Descriptive analysis technique was used when analyzing the data.

Findings: As a result of the interviews in the research, it was determined that the distance education process, in addition to its beneficial aspects, had various negative effects on the psychological, social and behavioral states of the students. The common emphasis of the teachers who participated in the interview was that not all students could access distance education opportunities for various reasons.

Results: With the Covid-19 pandemic, the contribution of technology to education has been noticed, but it has been concluded that the opportunities offered by technology cannot reach the same level for everyone, and that students cannot socialize sufficiently during distance education, and that staying in front of the screen for a long time causes various health problems.

Keywords: Distance education, pandemic, behavior change, classroom teachers, covid-19, undesirable behavior

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Varsayımlar	5
Terim ve Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	6
Uzaktan Eğitimin Tanımı	6
Uzaktan Eğitimin Tarihçesi.....	6
Uzaktan Eğitim Türleri	8
Uzaktan Eğitimin Avantajları	8
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	9
Covid-19 ve Uzaktan Eğitim.....	9
Pandemi Süresince Uzaktan Eğitim Süreciyle İlgili Yapılan Araştırmalar	10
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	31
Yöntem	31
Araştırma Modeli	31
Katılımcılar	31
Veri Toplama Araçları	33
Süreç/Uygulama.....	33

Verilerin Analizi.....	34
Geçerlik ve Güvenirlik.....	34
DÖRDÜNCÜBÖLÜM	36
Bulgular	36
Pandemi Süresince Yapılan Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Ortaya Çıkardığı Olumlu Etkilere İlişkin Bulgular.....	36
Pandemi Süresince Yapılan Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Ortaya Çıkardığı Olumsuz Etkilere İlişkin Bulgular	37
Pandemi Sonrasında Öğrencilerin Okula Gelme (Devam-Devamsızlık) Durumlarında Meydana Gelen Değişikliklere İlişkin Bulgular	38
Pandemi Sonrası Öğrenci Ders İçi Dikkat Süreleri Değişimine İlişkin Bulgular.....	39
Pandemi Sonrası Öğrencilerin Ders içi Aktif Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular.....	40
Pandemi Sonrasında Öğrencilerin Arkadaşları ile İletişimlerine İlişkin Bulgular.....	41
Pandemi Sonrası Dönemde Öğrencilerdeki Duygusal Değişimlere Dair Bulgular	42
Pandemi Sonrası Dönemde Öğrencilerde Meydana Gelen Davranış Sorunlarına Dair Bulgular.....	43
Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarda Başa Çıkarken Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere Dair Bulgular.....	44
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Tecrübeleri Neticesinde Olası Yeni Uzaktan Eğitim Süreci İçin Önerilerine Dair Bulgular	45
BEŞİNCİ BÖLÜM	47
Tartışma ve Sonuç	47
Öneriler.....	51
KAYNAKÇA	53
EKLER	59
Ek-1. Araştırma İzin Onayı	59
Ek-2. Görüşme Formu.....	60
Ek-3. Etik Kurul Kararı.....	64
ÖZGEÇMİŞ.....	67

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Katılımcıların Çeşitli Değişkenlere Göre Dağılımı</i>	32
Tablo 2. <i>Pandemi Süresince Yapılan Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Ortaya Çıkardığı Olumlu Etkilere İlişkin Bulgular</i>	36
Tablo 3. <i>Pandemi Süresince Yapılan Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Ortaya Çıkardığı Olumsuz Etkilere İlişkin Bulgular</i>	37
Tablo 4. <i>Pandemi Sonrasında Öğrencilerin Okula Gelme (Devam-Devamsızlık) Durumlarında Meydana Gelen Değişikliklere İlişkin Bulgular</i>	39
Tablo 5. <i>Pandemi Sonrası Öğrenci Ders İçi Dikkat Süreleri Değişimine İlişkin Bulgular</i>	39
Tablo 6. <i>Pandemi Sonrası Öğrencilerin Ders İçi Aktif Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular</i>	40
Tablo 7. <i>Pandemi Sonrasında Öğrencilerin Arkadaşları ile İletişimlerine İlişkin Bulgular</i> ..	41
Tablo 8. <i>Pandemi Sonrası Dönemde Öğrencilerdeki Duygusal Değişimlere Dair Bulgular</i> ..	42
Tablo 9. <i>Pandemi Sonrası Dönemde Öğrencilerde Meydana Gelen Davranış Sorunlarına Dair Bulgular</i>	43
Tablo 10. <i>Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarda Başa Çıkarken Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere Dair Bulgular</i>	44
Tablo 11. <i>Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Tecrübeleri Neticesinde Olası Yeni Uzaktan Eğitim Süreci İçin Önerilerine Dair Bulgular</i>	45

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Pandemi, dünya çapında büyük bir halk sağlığı sorununu temsil eden ve toplumları, ekonomileri ve sağlık sistemlerini derinden etkileyen bir fenomeni ifade eder. Pandemiler, bulaşıcı hastalıkların hızla yayılması ve geniş bölgeleri etkilemesiyle karakterize edilir. Pandemiler, belirli bir coğrafi bölgeye veya ülkeye sınırlı kalmaz; aksine dünya genelinde etkilerini hissettirir. Yeni koronavirüs hastalığı (Covid-19), ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanan bir virüstür (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020a). Virüsün daha çok insana bulaşmasını engellemek ve sağlık sisteminin mevcut alt yapısının bu yeni kriz durumu ile baş edebilmesi için çeşitli halk sağlığı önlemleri uygulanmıştır. Bu kapsamda birçok ülke; bireysel önlemler, hastalığa yakalananların belirlenmesi ve düzenleyici yaklaşımları içeren çeşitli uygulamaları başvurmuştur. Bu önlemlerin yanı sıra; iş yerlerinin kapatılması, toplu taşımının kısıtlanması, toplanma büyüklüğü ve iş kapasitesi sınırlamaları, iç ve uluslararası sınırların kapatılması ve zorunlu karantina gibi sosyal hayatı düzenleyici uygulanmıştır (Wartecki & Rzymiski, 2020). Bu karar doğrultusunda çoğu ülke eğitim kurumlarında yüz yüze eğitime ya tamamen ara vermiş ya da uzaktan eğitim yolunu tercih etmiştir. Ülkemizde ilk vakanın görülmesi 11 Mart 2020 tarihinde olmuştur (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020b).

Ülkemizde de bu salgın ile mücadele kapsamında, yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı, mevcut ders programlarını yeni duruma göre güncelleyerek, yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitime geçiş için çalışmalara başlamıştır. Bu kapsamda temelleri 2012 yılında atılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile internet üzerinden çevrimiçi dersler verilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile yapılan iş birliği sonucunda EBA kanalları (ilkokul, ortaokul, lise) kurulmuş ve gerekli derslerin buradan sunulacağı açıklanmıştır. Alınan bu tedbirler sonrasında öğrenci ve öğretmenler için uzaktan eğitim süreci başlamıştır (MEB, 2020a).

Millî Eğitim Bakanlığı okulların 16 Mart 2020 tarihinden itibaren bir hafta tatil edildiği ve ardından 23 Mart 2020 tarihinden itibaren Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokul, ortaokul ve liselerin uzaktan eğitime geçtiğini ilan etmiştir. 2019-2020 Eğitim-öğretim yılının ikinci dönemi uzaktan eğitim yoluyla sona ermiştir (MEB, 2020b).

2020-2021 Eğitim-öğretim yılında çeşitli tarihlerde yüz yüze eğitime geçilmeye çalışılsa da salgının devam ediyor olmasından ve vaka sayılarının artan bir seyir göstermesinden dolayı yüz yüze eğitime geçilememiş ve eğitim- öğretim yılının büyük çoğunluğu uzaktan eğitim yoluyla devam etmiştir (Hürriyet Gazetesi, 2021).

Uzaktan eğitim, geleneksel öğrenme-öğretme metotlarının sınırlılıkları sebebiyle sınıf içi etkinliklerin gerçekleştirilemediği durumlarda, eğitim faaliyetlerini belirli bir merkezden planlayıcılar ve öğrenciler arasında iletişim ve etkileşim sağlayarak yürüten bir öğretim yöntemidir (Kaya, 2002). Başka bir tanıma göre uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenlerin farklı coğrafi konumlarda bulunduğu, özel ders tasarımları ve öğretim yöntemlerinin uygulanmasını gerektiren, planlı, kurumsal ve yönetsel bir düzenlemeyi içeren bir eğitim modelidir (Moore & Kearsley, 2005). Uzaktan eğitim, internet teknolojilerinin ve bilgisayarların ilerlemesiyle birlikte eğitim materyallerinin öğrencilere web tabanlı olarak sunulmasını ifade eder (Newby, Stepich, Lehman & Russell, 2006).

Uzaktan eğitim hem kendi başına bir eğitim süreci olarak kullanılmakla birlikte hem de yukarıda bahsedilen salgın hastalık vb. durumlarda devreye konulan bir eğitim süreci olarak karşımıza çıkabilmektedir. Ancak uzaktan eğitim süreçlerine yönelik bazı dezavantajlarda tartışılmaktadır. İlkokul öğretmenleri uzaktan eğitimin faydalı olmadığı (Kantos, 2021), öğrencilerin iletişim zorlukları yaşadıkları (Başaran vd., 2020; Çakın & Külekçi-Akyavuz, 2020; Erdoğan vd., 2022; Kantos, 2021; Özova, 2023; Taş, 2021) yönünde araştırma sonuçları mevcuttur. Yine uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme süreçlerine yönelik yaşanan zorluklar (Balaman & Hanbay-Tiryaki, 2021; Bozkurt, 2020; Özdoğan & Berkant, 2020), altyapı ve erişim sorunları (Arslan & Gök, 2023; Başaran vd., 2020; Özdoğan & Berkant, 2020; Polat & Binici, 2021), öğrenci katılımına yönelik sorunlar (Demir & Özdaş, 2020) çeşitli araştırmalarda ortaya konulmuştur. Okuma yazma ve eğitim sorunları (Erbaş, 2021), öğrenci motivasyonunda meydana gelen kayıplarda (Özdoğan & Berkant, 2020) ortaya çıkan sorunlar arasında gösterilmiştir. Sorunlar genellikle ortam, veli, öğrenci ve kurum kaynaklı sorunlar olarak başlıklandırılmışlardır (Karalı vd., 2020).

Pandemi ve uzaktan eğitim süreçlerine yönelik araştırmalarda vurgulanan sorun ya da dezavantajlarla birlikte çeşitli avantajlardan da bahsedilmektedir. Örneğin; zaman ve mekân kolaylığı, derslerin tekrar izlenebilmesi, teknolojik becerilerin desteklenmesi (Özdoğan & Berkant, 2020), hızlı anlatım ve öğrencinin dikkatli dinlemesi (Alper, 2020) gibi avantajlar çeşitli araştırmalarda vurgulanmıştır.

Arisoy ve Özer'in (2023) Covid-19 pandemi sürecinin ilkökula yeni başlayan öğrenciler üzerindeki etkilerine yönelik yaptığı araştırma, öğrencilerin bilişsel gelişimi üzerinde belirgin

değişikliklere işaret etmektedir. Çalışma, pandemi koşullarının öğrencilerin okuma yazma becerileri, dört işlem yetenekleri, algılama ve öğrenme motivasyonları üzerinde farklılıklar oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin sosyal becerilerinde, okula uyumda, kurallara uymada, disiplinsizlikte ve teknoloji bağımlılığında sorunlar yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal ve duygusal anlamda sosyalleşme ve iletişim kurma konusunda sıkıntılar yaşadığı ve arkadaşlarıyla iletişim kurmakta zorlandığı belirtilmiştir.

Bu araştırma pandemi nedeni ile uzaktan eğitime katılan ilkököl kademesindeki öğrencilerin davranışlarında meydana gelen olumlu ve olumsuz değişikliklerin sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ortaya konulması açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; pandemi nedeniyle yüz yüze eğitime katılamamış bu sebeple eğitimlerini evlerinde bilgisayar, telefon, tablet, TV gibi teknolojik araçlar üzerinden sürdürmüş ve aynı zamanda pandemi nedeniyle dışarı çıkıp yeterince sosyalleşememiş öğrencilerin yüz yüze eğitim başladıktan sonra davranışlarında meydana gelen değişimleri sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre tespit etmek ve sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinde meydana gelen bu davranış değişikliklerine karşı kullandıkları yöntem ve teknikleri incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın soruları aşağıdaki gibidir:

- Pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarının ortaya çıkardığı olumlu etkiler nelerdir?
- Pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarının ortaya çıkardığı olumsuz etkiler nelerdir?
- Pandemi sonrası dönemde öğrencilerin okula gelme durumlarında (devam-devamsızlık) meydana gelen değişiklikler nelerdir?
- Pandemi sonrası dönemde öğrencilerde ders içi dikkat sürelerinde meydana gelen değişiklikler nelerdir?
- Pandemi sonrası dönemde öğrencilerin ders içi aktif katılım durumlarında meydana gelen değişiklikler nelerdir?
- Pandemi sonrası dönemde öğrencilerin birbirleriyle iletişimlerinde meydana gelen değişiklikler nelerdir?
- Pandemi sonrası dönemde öğrencilerde meydana gelen duygusal değişiklikler nelerdir?
- Pandemi sonrası dönemde öğrencilerde gözlemlenen davranış sorunları nelerdir?

- Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkarken kullandığı yöntem ve teknikler nelerdir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Ülkelerin hazırlıksız yakalandığı bu pandemi sebebiyle eğitim-öğretim süreci yaralar almıştır. Ülkeler imkânları ve tecrübeleri ışığında eğitim ve öğretimin bu süreci en az hasarla atlatması için çeşitli metotlar ve araçlar kullanma yoluna başvurmuşlardır. Bu yol ve araçlardan bazıları internet ve bilgisayarlar olmuştur.

İnternet ve bilgisayarlar sayesinde öğrenciler evlerinden çıkmadan, kalabalık insan gruplarının içerisine girmeden eğitimlerine devam edebilmekte, kişilerarası sosyal mesafelerini sağlayarak sağlıklarını koruyabilmekte ve bunun yanında eğitim haklarını kullanabilmektedirler.

Fakat hem internet hem akıllı telefon kullanımının abartılması ve ekran başında harcanan zaman kişilerin günlük yaşamlarının etkilenmesine sebep olmuştur (Yücelten, 2016). Nitekim geçmiş yıllar da yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen veriler göstermektedir ki, ruhsal çöküntü (depresyon), özgüven eksikliği, içe kapanıklılık hali, yalnızlık ve karamsarlık gibi psikolojik sorunlar ile internet bağımlılığı arasında pozitif korelasyon olduğu yönündedir (Young & Rodgers, 1998). Ayrıca, dikkat eksikliği ve hiperaktivite, kişilik bozuklukları, duygu durum bozukluğu, dürtü kontrol bozukluğu, madde kullanımı ve anksiyetenin internet bağımlılığı ile ilişkilendirildiği düşünülmektedir (Canan, 2010).

Uzun süre evlerine kapanan, ekran başında zorunlu olarak saatlerce zaman geçiren öğrencilerin psikolojilerinde, ruhsal durumlarında ve buna bağlı olarak davranışlarında değişim olması bu zorunlu durumun neticesidir. Uzaktan eğitim sonrası, örgün eğitime geçilmesi ile birlikte bu davranış değişikliklerinin sınıf ve okul içerisinde görülmesi ve alternatif çözüm yollarının neler olabileceği ile ilgili çok çeşitli araştırmalara ihtiyaç olacağı aşîkârdır. Bu araştırmada öğrenci pandemi sonrası öğrenci davranışlarında meydana gelen değişikliklerin ortaya konulması ile hem teorik anlamda hem de uygulama anlamında alan yazına önemli katkılar sunulacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada süreç içerisinde ilkokul öğrencilerinde meydana gelen davranış değişikliklerinin neler olduğunu ve sınıf öğretmenlerinin bu durum karşısında başvurdukları yöntemleri onların düşünceleri ve tecrübeleri çerçevesinde değerlendirilmesi ile elde edilecek sonuçların eğitimcilere, öğretmen ve yöneticilere kapsamlı bir bilgi sunarak alınabilecek önlemler hakkında ipuçları sağlayacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- Konu ile ilgili ulaşılan yerli ve yabancı kaynaklar,
- Bitlis ili ve ilçelerinde görev yapan ve 4.sınıfa eğitim veren 17 sınıf öğretmeni,
- Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilen veriler,
- 2022-2023 eğitim-öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.

Varsayımlar

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin sorulara doğru ve içtenlikle yanıt verdikleri varsayılmıştır.

Terim ve Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Geleneksel öğrenme-öğretme metotlarının sınırlılıkları nedeniyle sınıf içi etkinliklerin gerçekleştirilemediği durumlarda, eğitim etkinliklerini belirli bir merkezden planlayıcılar ile öğrenciler arasında iletişim ve etkileşim sağlayarak yürüten bir öğretim yöntemidir (Kaya, 2002).

Pandemi: Bir kıta veya dünya yüzeyinde yayılan, geniş bir alana etki eden salgın hastalıklara verilen isim (Tekin, 2021).

Davranış Problemi: Bireyin beceri gelişimini engelleyen ve yaşadığı ortamın dışında kalmasına neden olan, bireyin kendisine ya da diğerlerine zarar veren, aynı zamanda bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyal normlarına uymayan davranışlar (Kanlıklıçer, 2005).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın kuramsal temellerine değinilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak uzaktan eğitim ile ilgili bilgiler sunulmuştur. Bu kapsamda uzaktan eğitimin tanımı, tarihsel gelişimi, türleri, avantajları ve dezavantajlarına yer verilmiştir. Daha sonra Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim konusuna değinilmiştir. Ardından pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim üzerine yapılan ulusal ve uluslararası düzeydeki araştırma çalışmalarına yer verilmiştir.

Uzaktan Eğitimin Tanımı

Literatür araştırmaları yapıldığında uzaktan eğitim kavramı ile ilgili birçok tanımla yapıldığını görülmektedir. Bunlardan bazıları:

Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencilerin coğrafi olarak bir araya gelme zorunluluğu olmadan, eğitim-öğretim faaliyetlerini posta hizmetleri ve bilgi iletişim teknolojileri kullanarak sürdürdükleri bir eğitim modelidir (İşman, 2011).

Uluğ ve Kaya (1997), öğretmen ve öğrencilerin zaman ve mekân açısından birbirinden bağımsız olduğu uygulamaların tamamını, “uzaktan eğitim” olarak adlandırmışlardır.

Geniş anlamıyla uzaktan eğitim, örgün eğitim imkanlarına erişimde zorluk yaşayan bireylere yönelik olarak, eğitim faaliyetlerini yürütenler ile öğrenenler arasında etkileşimin sağlandığı, özel olarak hazırlanmış eğitim içeriğinin çeşitli ortamlar aracılığıyla belirli bir merkez tarafından gerçekleştirildiği bir öğretim yöntemidir (Alkan, 1987).

Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Uzaktan eğitim, mektupla başlayarak gazete, radyo, televizyon gibi dönemin teknolojilerine adapte olmuş ve günümüzde ise gelişmiş donanım ve yazılım cihazlarıyla devam etmiştir. Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları 1900’lerde başlamıştır, ancak dünya genelinde uzaktan eğitimin kökenleri 1700’lü yıllara kadar gitmektedir. Uzaktan eğitimde önemli bir gelişme, 1728 yılında Boston Gazetesi’nde steno derslerinin uzaktan eğitimle verileceğinin duyurulmasıyla başlamıştır. Döneminde bir diğer önemli dönüm noktası ise 1833 yılında, mektuplar aracılığıyla öğrenim faaliyetlerinin gerçekleştirileceğinin ilan edilmesidir (Çoban, 2013).

Günümüzde, uzaktan eğitim sistemi dünya genelinde birçok ülkede yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. İngiltere, Almanya, Türkiye, İsveç, Hollanda gibi Avrupa ve Doğu Avrupa ülkeleri, uzaktan eğitimi geniş kapsamda benimseyen ülkeler arasında yer almaktadır. Aynı zamanda, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, Hindistan, Avustralya gibi farklı coğrafyalardaki ülkelerde de benzer bir şekilde uzaktan eğitim uygulanmaktadır. Öte yandan, Polonya, Macaristan ve Romanya gibi ülkelerde uzaktan eğitim, yüz yılın üzerinde bir süredir başarıyla kullanılmaktadır. Dolayısıyla, uzaktan eğitim sisteminin temelleri, geçmişi 150 yıl öncesine dayanan bir geçmişe sahiptir (Morrou, 1982).

Türkiye’de uzaktan eğitimin temelleri, eğitim yapılan kurumların fiziki yetersizliklerin ve başka birçok sorunun olduğu ve bu sorunlar için çözüm yolları arandığı bir zamanda, 1927 yılında mektupla öğretimin bir çözüm yolu olacağı fikrine dayanmaktadır (Arar & Çakmakçı, 1999). Bu dönemdeki ana hedef, toplumun okuma yazma oranını arttırmaktı, zira bu dönemde okuma yazma bilmeyenlerin oranı %90 gibi yüksek bir düzeydeydi. Ancak, bu yüksek oranın aşılabilmesi için öğretmenlerin katılımı olmadan, özellikle mektupla eğitim yöntemiyle başarılı bir şekilde eğitim vermenin zor olduğu anlaşılmıştır (Kaya, 1996). 1950’lerde, mesleki eğitim ve yabancı dil eğitimini daha geniş kitlelere ulaştırmak amacıyla uzaktan eğitim üzerine çalışmalar gerçekleştirilmiştir. 1960 yılında, orta dereceli meslek okulu mezunlarına uzaktan üniversite eğitimi fırsatı sunulmuştur. Bu sürecin devamında, 1961 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Mektupla Öğretim Merkezi adıyla başlayan bir kurum kurulmuş ve zamanla günümüzdeki adıyla Açıköğretim Fakültesi’ne dönüşmüştür. 1968 yılında, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu’nun (TRT) kurulmasıyla birlikte, uzaktan eğitimde televizyon teknolojisinin kullanımına yönelik çalışmalar başlamıştır (Bozkurt, 2017, ss. 94-98).

1980’li yıllarda 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası kapsamında kurulan Anadolu Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Açıköğretim Fakültesi, dikkat çekici bir gelişme kaydetmiştir. Bu fakülte, ülke genelinde uzaktan eğitim hizmeti sunma misyonunu üstlenmiş ve eğitimde fırsat eşitliği ilkesini vurgulamıştır (Gümüsel & Dölen, 2022).

1990’ların ortalarından itibaren, uzaktan eğitim bilişim tabanlı ve internet destekli bir döneme giriş yapmıştır. 1996 yılında, Bilkent Üniversitesi, video konferans sistemi kurarak bazı derslerin Amerika’dan aktarılmasını mümkün kılmıştır. Aynı yıl içerisinde, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ise Türkiye’de internet aracılığıyla uzaktan eğitim uygulamalarına öncülük etmiştir (Güngör vd., 2007, s.7, Akt., Gümüsel & Dölen, 2022).

Uzaktan Eğitim Türleri

Uzaktan eğitimi senkron (eş zamanlı) ve asenkron (eş zamansız) uzaktan eğitim olarak ayırmak mümkündür. Senkron eğitim, öğreticinin ve öğrenen grubunun çevrimiçi teknolojiler vasıtasıyla etkileşimde bulunduğu bir öğretim türüdür. Bu eğitim türü, başlangıçta genellikle video konferans sistemleri üzerinden eşzamanlı bağlantıyı içermekteyken, teknolojinin gelişimiyle birlikte internet üzerinden sağlanan sanal sınıf ortamları daha yaygın bir şekilde tercih edilmektedir (Ergüzen, 2012). Asenkron eğitim, öğrencilerin ders materyalleri ve öğretiyle etkileşimde bulunma veya iletişim kurma ihtiyacı olmadan, eşzamansız olarak yürütülen bir uzaktan eğitim türüdür. Başka bir deyişle, öğrenciler, bilgisayar ve iletişim teknolojilerini danışman veya diğer öğrencilerle iletişim kurma gerekliliği olmadan kullanmaktadır (Karaman, 2001).

Yorgancı (2015) senkron eğitimi, öğrenci ve öğretmenin farklı mekanlarda bulunarak aynı zamanda etkileşimde bulunduğu, çift taraflı iletişimin gerçekleştiği ortamlar olarak tanımlarken, asenkron eğitimi ise yer ve zamandan bağımsız olarak ders için gerekli dokümanların internet ortamında öğrenciyle paylaşıldığı ve öğrenci ile öğretmen arasında iletişimin olmadığı bir eğitim şeklinde ifade etmiştir. Senkron eğitim, eğitmen ve öğrenenin çeşitli yollarla etkileşim kurmasına imkân tanıyarak aynı ortamda bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırmakla birlikte yüz yüze eğitimin avantajlarını da kullanma imkânı sağlar. Asenkron eğitim ise öğrenene öğreticiden bağımsız olarak kendi kendine öğrenme imkânı sunar.

Uzaktan Eğitimin Avantajları

Uzaktan eğitim öğrencilere farklı eğitim seçenekleri sunarak, eğitimde fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmayı amaçlar ve evrensel bir eğitim modeli oluşturur. Aynı standartlara göre farklı bölgelerde eğitim programlarının oluşturulmasını sağlar ve maliyetleri düşürür. Ayrıca öğrencilerin bağımsız hareket etmelerini, daha fazla materyale erişmelerini ve esnek öğrenme ortamlarıyla bireysel öğrenmeyi destekler. Öğrencilerin planlama ve öğrenme sorumluluğunu almalarını teşvik eder, herhangi bir yerde ve zamanda öğrenme fırsatı sunar. Bu sayede öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirir ve kendi hızlarında ilerlemelerine olanak tanır (Kaya, 2002).

Uşun'a (2006) göre, uzaktan eğitim, çağdaş öğrencilerin sürekli değişen ve gelişen öğrenme ihtiyaçlarına hizmet ederken, aynı zamanda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ulusal gelişimine önemli katkılarda bulunabilir. Bu eğitim şekli, bireylere sürekli, yaşam boyu, bireysel ve bağımsız öğrenme fırsatları sunarak bilgiye erişimi artırır ve girişimcilik

yeteneklerini geliştirir. Öğrenme ve öğretme süreçlerinde esneklik ve çeşitlilik sağlayarak öğrenim yaşı, öğretim amaçları, öğrenme ve öğretme ortamı, yöntem ve tekniklerinde farklı seçenekler sunar. Uzaktan eğitim, maliyet açısından da avantajlıdır, sistem hizmetlerinin sunumu pahalı değildir. Ayrıca, kamu veya özel sektörde çalışan bireylerin görevlerini bırakmadan eğitimlerini sürdürmelerine, kendilerini geliştirmelerine ve mesleklerinde yükselmelerine olanak tanır. Uzaktan eğitim, yazılı ve basılı materyallerden görsel-işitsel içeriklere, çoklu ortamlardan etkileşimli öğrenme imkanlarına kadar geniş bir yelpazede alternatif ve çeşitli öğrenme-öğretme imkanları sunar. Aynı zamanda eğitim programlarının standartlaştırılmasına da katkı sağlar.

Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

Uzaktan eğitimin sunduğu avantajların yanında bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Öğretmen-öğrenci bağı sınıf ortamına kıyasla daha zayıf olabilir ve öğrencilerin sosyal ilişki kurma yetenekleri sınırlı kalabilir. Aynı şekilde, bireysel olarak çalışma becerisi olmayan öğrenciler için uygun olmayabilir ve çalışan öğrencilerin mola verme esnekliğini azaltabilir. Uygulamalı eğitimde eksiklikler olabilir ve kaynaklara erişim veya iletişim sorunları verimliliği düşürebilir (Kaya, 2002).

Uşun'a (2006) göre uzaktan eğitim, bilişsel alandaki davranışların kazandırılmasında etkili olmasına rağmen, duyuşsal ve psiko-motor davranışların kazandırılmasında ve uygulamaya dönük disiplinlerde etkili değildir. Bireysel ve bağımsız çalışma alışkanlığı olmayan öğrenciler için yeterince etkili olmayabilir. Kamu veya özel sektörde çalışan öğrenciler, dinlenme için ayırdıkları zamanın önemli bir bölümünü uzaktan eğitim etkinlikleri için ayırmak zorunda kalmaktadırlar. Uzaktan eğitimde öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci iletişimi ve etkileşimi oldukça kısıtlıdır, bu da bireylerin sosyalleşmesini olumsuz etkileyebilir. Uzaktan eğitim öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanılan materyallerin, radyo ve televizyon yayınlarının ve çağdaş iletişim teknolojilerinin dağıtımı ve erişiminde teknik, mali ve ulaşım gibi bir dizi sorun ortaya çıkabilir. Uzaktan eğitimde verim düzeyi düşük gerçekleşmektedir.

Covid-19 ve Uzaktan Eğitim

2019 yılının sonlarına doğru ortaya çıkan Covid-19 salgını birçok ülkenin uzaktan eğitim sistemine yönelmesine sebep oldu. Salgın kısa sürede dünyayı etkilemiş ekonomileri, sosyal hayatı, sanatsal faaliyetleri vb. birçok alanı durma noktasına getirmiştir. Pandemiden etkilenen alanlardan biri de eğitim olmuştur. Birçok devlet sosyal hareketliliği minimuma indirmek için vatandaşlarının yüz yüze iletişimlerini azaltacak tedbirler aldılar. Bu tedbirlerden bir tanesi de öğrencilerin yüz yüze eğitimlerine ara vermek olmuştur. Alınan bu tedbir

neticesinde öğrenciler okuldan fiziki olarak uzak kalsalar da eğitim süreçleri devam etmiştir. Öğrencilerin eğitimleri TV kanalları, online dersler (eş zamanlı/eş zamansız), sosyal medya platformları ve çeşitli uygulamalar (Zoom, Skype, Google Meet vb.) vasıtasıyla devam etmiştir.

Alınan bu tür önemler salgına karşı koruyucu olsa da diğer yandan kişiler arasındaki bağları zayıflatarak kişilerin ruh sağlığı için ciddi bir tehlikeye dönüşebilmektedir. Kişiler arası ilişkilerin, psikolojik iyi olma hali, fiziksel iyi olma hali, hatta hayatta kalabilmek için hayati önem taşıyan biyolojik bir ihtiyaç olabileceği iddia edilmektedir. Kişileri sosyal ilişkilerden uzaklaştırıp bireysel aktivitelere yönlendiren bu önlemler, psikolojik ve duygusal iyilik halini olumsuz etkilemektedir (Holt-Lunstad, 2017). Bu durum doğal olarak tüm bireylerde olduğu gibi öğrencilerde de duygu ve davranış değişimlerine sebep olabilmektedir. Bu değişikliklerin öğretmenler tarafından gözlemlenen bu değişikliklerin tespitine yönelik yapılan bu çalışma ile ilgili olan ve alanyazın taraması yapılarak ulaşılan araştırmaların sonuçları aşağıda verilmiştir.

Pandemi Süresince Uzaktan Eğitim Süreciyle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bayındır ve Kahraman (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırma, Türkiye'nin Niğde ilindeki çeşitli özel ve devlet okullarında öğrenim gören öğrenciler ile görev yapan öğretmenler arasında yürütülmüş bir nitel araştırma çalışmasıdır. Bu çalışma, fenomenoloji araştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler, tümdengelim yaklaşımı ile betimsel bir şekilde analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma için belirli bir amaç doğrultusunda seçilen çalışma grubu, özel ve devlet okullarında görev yapan öğretmenler, öğrenciler ve idareciler arasında kayıt dışı görüşmeler ile belirlenmiştir. Bu görüşmeler sonucunda, araştırma için 25 öğrenci ve 14 öğretmen olmak üzere toplam 39 katılımcı seçilmiştir. Araştırmanın ana başlıkları, uzaktan eğitimin günlük yaşama etkisi ve alışkanlıkların değişimi, dijital okuryazarlık, eğitimde fırsat eşitsizliği ve esnek zaman algısı gibi konuları içermektedir. Araştırma sonuçları, uzaktan eğitime geçişin hem öğretmenler hem öğrenciler hem de veliler için hayatlarında önemli değişikliklere yol açtığını göstermektedir. Özellikle özel okul ve devlet okulundaki öğrencilerin, uzaktan eğitim dönemini farklı sosyo-ekonomik sınıflardan kaynaklanan farklı deneyimlerle yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Dündar vd. (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışma, Covid-19 salgını döneminde ilkökul düzeyinde eğitimle ilgili yapılan çalışmaları değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. İnceleme için Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan ve erişime açık olan tezler ile Asos İndex, Ebscohost, Eric, TR Dizin, Google Scholar gibi veri tabanları taranmıştır. Elde edilen makale ve tezlerin verileri hem betimsel hem de içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma

sonuçları doğrultusunda, Covid-19 salgını döneminde ilkokul düzeyinde eğitimle ilgili çalışmaların nicel, nitel ve karma yöntemlerle yapıldığı tespit edilmiştir. Ancak incelenen yüksek lisans çalışmalarının tamamının nitel araştırma yöntemleriyle gerçekleştirildiği belirlenmiştir. İncelenen makale ve tez çalışmalarının çoğunluğunun durum çalışması olarak yapıldığı görülmüştür. Araştırmacıların, bu dönemde ilkokul düzeyinde eğitimle ilgili çalışmalarda daha çok nitel araştırma yöntemlerini tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Veri toplama araçlarına bakıldığında, görüşme yönteminin en sık kullanılan veri toplama aracı olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra anketler, ölçekler, dokümanlar, gözlem ve diğer veri toplama araçlarının da çalışmalarda kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca, incelemeler sonucunda ilkokul düzeyinde yapılan çalışmaların önerileri incelenmiş ve bu öneriler karar alıcılara, araştırmacılara, uygulayıcılara ve velilere yönelik öneriler olarak gruplandırılmıştır. Öneriler “teknoloji destek”, “eğitimler/programlar”, “veli desteği”, müfredatlar, içerikler”, “eğitim platformları”, “hijyen”, “farkındalık” ve “diğer” kategorilerinde sınıflandırılmıştır.

Karaman ve Nazlı-Tutaş’ın (2023) yürüttüğü çalışmada, pandemi sürecinin lise öğrencilerinin problem davranışları üzerindeki etkileri değerlendirilmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda, Sivas il merkezinde devlet liselerinde görev yapan 12 psikolojik danışman/rehber öğretmenle odak grup görüşmeleri yapılarak pandemi sürecinin okullarda ortaya çıkan sorun davranışlar üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş ve altı ana tema belirlenmiştir. Bu temalar; uyumda zorluk, okul reddi, saldırganlık, kontrolsüz sosyal medya ve teknoloji kullanımı, psikolojik sağlamlığın azalması ve problem davranışlarla başa çıkmada önerilerdir.

Çalışmanın sonuçları arasında pandemi sürecinde öğrencilerin okuldan uzaklaştıklarını ve örgün eğitim dışı alternatiflere yöneldiklerini, devamsızlıkların arttığını ve öğrenmeye olan ilgilerinin azaldığını bulmuştur. Ayrıca, pandemi sırasında fiziksel ve sözel saldırgan tepkilerin yanı sıra öğrencilerin aileleriyle ve okul yetkilileriyle çatışmalara girdikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin sanal dünyada etkileşim kurdukları kişilerin gerçek dünyadakinden daha fazla olduğu ve bu durumun sosyal medya ve teknoloji kullanımının kontrolsüz olmasına yol açtığı tespit edilmiştir.

Arslan ve Gök (2023) tarafından yürütülen çalışma, Covid-19 salgını döneminde sınıf öğretmenlerinin çevrimiçi derslerde karşılaştıkları zorlukları incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcı grubu, Doğu Anadolu Bölgesi'nde bir ilde görev yapan 16 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmış ve elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre,

sınıf öğretmenleri çevrimiçi dersler sırasında çeşitli zorluklarla karşılaşmışlardır. Özellikle öğrencilerin teknolojik araçlara sınırlı erişimi, elektrik kesintileri ve yavaş internet hızı gibi altyapı sorunları, çevrimiçi derslerin etkinliğini olumsuz etkilemiştir. Ayrıca, velilerin öğrenciler için uygun bir ders ortamı oluşturamamaları ve öğretmenlerin ölçme-değerlendirme konusunda yetersiz hissetmeleri gibi konularda da zorluklar yaşandığı belirtilmiştir.

Arisoy ve Özer (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırma, Covid-19 pandemi sürecinin ilkokula yeni başlayan öğrenciler üzerindeki etkilerini öğretmen görüşlerine dayalı olarak incelemeyi hedeflemiştir. Araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerindeki devlet okullarında görev yapan 53 sınıf öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Olgubilim deseni kullanılarak yürütülen araştırma, pandemi sürecinin başlangıcında 1. sınıfa kayıtlı olan ve araştırmanın yürütüldüğü dönemde 3. sınıfa devam eden öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimlerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, yüz yüze ve çevrimiçi görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler öğrencilerin bilişsel gelişiminde okuma yazma becerileri, dört işlem becerileri, algılama ve öğrenme motivasyonunda farklılıklar gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Duyuşsal gelişim açısından ise öğrencilerin sosyalleşme, okula ve kurallara uyma, disiplinsizlik ve teknoloji bağımlılığı gibi sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin sosyal ve duygusal anlamda sosyalleşme ve iletişim kurma konusunda sıkıntılar yaşadığı ve arkadaşlarıyla iletişim kurmakta zorlandığı belirtilmiştir. Bu bağlamda, sınıf öğretmenleri tarafından bu eksikliklere yönelik yapılan çalışmalar da araştırma sonuçlarına dahil edilmiştir.

Aydın-Çolak vd. (2023) tarafından yürütülen çalışma, Covid-19 pandemisi nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sonrasında okulların yeniden açılması sürecinde sınıf öğretmenleri ve ilkokul öğrencilerinin salgın durumundan nasıl etkilendiklerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın deseni temel nitel araştırma olarak belirlenmiş olup, çeşitlilik sunabilmek amacıyla amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu kapsamda, farklı okul türlerinde ve sınıf düzeylerinde görev yapan 16 sınıf öğretmeniyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, yüz yüze eğitime geçilmesiyle birlikte öğrencilerin akademik başarılarında düşüşler yaşandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin davranışlarında farklılıklar gözlemlenmiş, uzaktan eğitim sürecinde özel okul ve devlet okullarında yaşanan farklı uygulamaların yüz yüze eğitim sürecine yansıdığı tespit edilmiştir. Ayrıca, ailelerin eğitim-öğretim sürecinde önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır.

Küçükturan ve Yurdusever (2023) yılında gerçekleştirdikleri araştırmada, Covid-19 sürecinin çocuklar üzerindeki psikososyal etkilerini incelemeyi hedeflemiştir. Araştırmacılar, Ankara'nın Etimesgut ilçesinde bir ilkokulda görevli 19 sınıf öğretmeni ile tipik durum çalışması yöntemini kullanarak nitel bir araştırma yapmışlardır. Elde edilen bulgulara göre, pandemi sonrası çocuklarda davranışsal değişiklikler, sağlık rutinlerinde düzenlemeler, eğitim ve öğrenim alışkanlıklarında dönüşümler ve bilişsel yeteneklerde olumsuz etkilenmeler gözlemlenmiştir. Ayrıca, çocukların duygusal durumlarında dalgalanmalar ve agresif davranışlarda bir artış tespit edilmiştir.

Albay (2023) tarafından yürütülen çalışma, Covid-19 pandemisi sırasında sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik yarar algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 135 gönüllü sınıf öğretmeni (72 kadın, 63 erkek) katılmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik yarar algıları, “Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algısı Ölçeği” kullanılarak toplanmış ve istatistiksel analize tabi tutulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik yarar algılarında, öğrenim durumu dışında (yüksek lisans ve doktora mezunu öğretmenlerin yarar algılarının daha olumlu olduğu) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Cinsiyet, mesleki kıdem, okuttukları sınıf düzeyi ve istihdam türü gibi diğer değişkenlere göre de anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Çalışma, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik yarar algılarını değerlendirmiş ve öğretmenlerin genel olarak bu yeni eğitim modeline yönelik benzer bir yarar algısına sahip olduklarını göstermiştir. Ancak, öğrenim durumu açısından farklılıkların olduğu ve yüksek lisans ve doktora mezunu öğretmenlerin daha olumlu bir yarar algısına sahip oldukları bulunmuştur.

Özova (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, pandemi döneminde temel eğitim düzeyinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarını öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Katılımcı grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında ülkemizde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarına katılan 51 öğretmen oluşturmuştur. Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler uzaktan eğitimi dijital eğitim, alternatif eğitim, zaman ve mekâna bağlı olmayan eğitim, kalitesiz eğitim ve etkileşimsiz eğitim gibi şekillerde tanımlamışlardır. Öğretmenler, uzaktan eğitim sürecinde ders içeriklerini sunarken Web 2.0 araçlarını sıkça kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler, öğrenme-öğretme sürecinde genellikle anlatma yöntemi, soru-cevap yöntemi ve gösteri yöntemini kullanmışlardır.

Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğrenme deneyimleri araştırma yaparak öğrenme, tekrar yaparak öğrenme, dijital platformları kullanarak öğrenme, yetişkin yardımı alarak öğrenme, gözlem ve inceleme yaparak öğrenme gibi farklı yollarla gerçekleşmiştir. Ancak, bazı öğretmenler öğrencilerin okul dışında herhangi bir öğrenme deneyimi yaşamadıklarını belirtmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler, öğrencilerin çevrimiçi öğrenme deneyimlerinde isteksizlik, motivasyon eksikliği, iş birliği sorunları, iletişim ve etkileşim problemleri gibi zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak, bazı öğretmenler öğrencilerin hedeflenen öğrenmeleri gerçekleştirdiklerini, iletişim becerilerinin geliştiğini ve derse aktif katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Erdoğan vd. (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma, Covid-19 pandemisi döneminde uzaktan eğitimle ilgili yaşanan sorunları inceleyen nitel bir çalışmadır. Araştırma, Hatay ili İskenderun ilçesinde görev yapan öğretmenlerden oluşan bir çalışma grubunu içermektedir. Çalışma, 30-45 yaş arasında ve 5-30 yıl kıdeme sahip olan 10 öğretmenle yapılan görüşmelere dayanmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin yüz yüze eğitime daha olumlu bir tutum sergiledikleri belirtilmiştir, çünkü uzaktan eğitim sırasında sınırlı etkileşim ve iletişim ortamları oluşmuştur. Öğrencilerin teknolojik donanım eksikliği, uzaktan eğitimde karşılaşılan en büyük zorluk olarak öne çıkmıştır. Öğretmenlerin, uzaktan eğitime geçerken teknolojik olarak daha gelişmiş ürünleri kullanmakta zorlandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrenciler arasında teknoloji eksikliğinin büyük olduğu ve ailelerin maddi durumu ile evdeki insan sayısının, teknolojiye olan ihtiyacı artırdığı belirtilmiştir. Araştırmanın diğer bir bulgusu, küçük yaş gruplarındaki öğrenciler arasında bağlanma, bilişsel beceriler ve teknolojik yeteneklerde sorunların daha fazla olduğunu, ancak sınıf seviyesi arttıkça bu sorunların azaldığını göstermektedir.

Baloğlu ve Fırat (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, ilkökul öğretmenlerinin Covid-19 pandemi deneyimleriyle uzaktan eğitim ve yüz-yüze eğitimi nasıl karşılaştırdıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma betimsel bir tarama çalışması olarak desenlenmiş olup, nitel ve nicel verilerden faydalanılmıştır. Çalışmada öğretmen görüşleri, çoktan seçmeli ve açık uçlu sorulardan oluşan çevrim içi anket formuyla toplanmıştır. Çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında aynı okulda görev yapan 67 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmada öğretmenlere, yaşadıkları deneyimlere dayalı olarak derse hazırlık, öğrencilerin derse devamlılığı, öğrencilerin derse katılımı, sınıf yönetimi, öğrencilerle iletişim, öğrencilere geri bildirim verme, ölçme-değerlendirme ve zaman yönetimi süreçlerini karşılaştırmaları için yönlendirilmiş sorular sorulmuştur. Bu sayede öğretmenlerin pandemi

dönemindeki eğitim süreçlerini nasıl değerlendirdikleri ve uzaktan eğitimle yüz yüze eğitim arasındaki farklılıkları nasıl gördükleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin yüz yüze eğitimi, öğrencilerin ders devamlılığı, derse katılımı, sınıf yönetimi ve sosyal etkileşim gereksinimleri açısından daha uygun bulduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin uzaktan eğitimi teknik sorunlar, teknolojik altyapı eksiklikleri ve öğrencilerin derse katılımında yaşanan zorluklar nedeniyle kısıtlı bulunduğu saptanmıştır. Bu sorunlar, zaman yönetimi ve ölçme değerlendirme süreçlerinde de öne çıkmış ve yüz yüze eğitimin bu bileşenlerde daha etkili olduğu vurgulanmıştır. Öğretmenler, uzaktan eğitimin sınıf yönetimi, öğrenci iletişimi, öğrenci motivasyonu ve dikkat süresi gibi alanlarda yüz yüze eğitime göre zayıf kaldığını ifade etmişlerdir. Yüz yüze eğitimin, uzaktan eğitime göre öğrenciler arası etkileşim ve sosyalleşme imkânı sunduğu, eğitimde fırsat eşitliği sağladığı ve teknik sorunlar yaşanmadan daha etkili öğrenme ve öğretme süreçleri yürütülebildiği sonucuna varılmıştır.

Biçer ve Karademir (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma, pandemi sürecinde okullarda görevli psikolojik danışmanların yaptıkları düzenlemeleri, gerçekleştirdikleri çalışmaları ve bu çalışmaların etkileri konusundaki görüşlerini incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma, farklı eğitim kademelerinde görev yapan toplam 28 psikolojik danışmanın (7 erkek, 21 kadın) katılımıyla yürütülmüş olup, yarı yapılandırılmış formlar kullanılmıştır. Çalışmanın temel amacı, psikolojik danışmanların uzaktan eğitim sürecinde yürüttükleri çalışmalarda kullanılan yöntemleri ve karşılaştıkları durumları anlamak ve bu konudaki görüşlerini keşfetmektir. Araştırma, pandemi koşulları nedeniyle değişen eğitim ortamında, psikolojik danışmanlar tarafından sunulan hizmetlerin algısını incelemektedir. Araştırma sonuçlarına göre, özellikle öğrencilerin ihtiyaç duyduğu konular açısından, katılımcıların ifadeleri dikkate alındığında, okul yönetimlerinin yanı sıra öğrenci ve velilerin akademik başarı, sınav sistemleri, zaman yönetimi, bilinçli teknoloji kullanımı, sosyal beceriler ve psikolojik dayanıklılık gibi alanlarda destek gerektiği görülmektedir.

Çok vd. (2022) tarafından yürütülen yüksek lisans tez çalışması, Van ilinde görev yapan 381 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilen bir nicel araştırmaya dayanmaktadır. Bu çalışma, öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin öz-yeterlik algısı ve pandemi sürecinde uzaktan eğitimde karşılaştıkları engelleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen bir ölçek kullanılmış ve nicel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Ölçek, öğretmenlerin uzaktan eğitimde "öz-yeterlilik algıları" boyutunu ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ayrıca, araştırmanın diğer bir amacı, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları engelleri ölçmek için Almanthari vd. (2020) tarafından hazırlanan "Uzaktan

Eğitimde Karşılaşılan Engeller” anketini kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin öz-yeterlik algıları açısından cinsiyet, çalıştıkları öğretim kademesi, sahip oldukları mobil cihazlar ve uzaktan eğitimde EBA kullanımı gibi değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak, branş, mesleki çalışma süresi, kişisel bilgisayara sahip olma durumu, evde internet bağlantısı olma durumu, uzaktan eğitimle ilgili eğitim alma durumu, uzaktan eğitimde Zoom kullanma ve canlı sınıf teknolojisi kullanma gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde en yüksek düzeyde engel olarak gördükleri konular arasında ders materyali hazırlama, uzaktan eğitimde öğrenci başarısını değerlendirme ve uzaktan eğitimle tanışmamış olmanın yarattığı pişmanlık bulunmaktadır. Orta düzeyde engel olarak görülen konular arasında ise ders içerikleri ve okul boyutu yer almaktadır. Düşük düzeyde engel olarak algılanan konular ise öğrencilerin uzaktan eğitim durumları ve öğretmenlerin uzaktan eğitim konusundaki bilgi ve becerileri ile ilgilidir.

Kılıç’ın (2022) çalışması, Covid-19 pandemisi sırasında ilkökul öğrencilerinin uzaktan eğitime erişim durumlarını incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma, karma bir araştırma yöntemi olan yakınsayan paralel deseni kullanmış ve betimsel tarama modelini benimsemiştir. Çalışmanın katılımcıları, Şanlıurfa ilinin Siverek ilçesindeki Selçuk İlkokulu’nda 2021-2022 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 100 ilkökul öğrencisinden oluşmaktadır.

Veriler, yarı yapılandırılmış bir anket kullanılarak yüz yüze görüşmelerle toplanmış ve eş zamanlı veri analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin çoğunun okula giden kardeşlere sahip olduğu ve aile içinde okula giden kardeş sayısının genellikle üç olduğu görülmüştür. Ancak, sadece %17’sinin evinde bilgisayar bulunduğu ve yarısının tablet sahibi olduğu, sadece %52’sinin uzaktan eğitime katılabilmek için yeterli internet erişimine sahip olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin yarısından fazlasının canlı derslere düzenli olarak katılabildiği, birçoğunun aile üyelerinin mobil interneti kullandığı ve yarısından fazlasının annesinin telefonunu cihaz olarak kullandığı gözlemlenmiştir. Öğrenciler, canlı dersler sırasında altyapı ve internet sorunları, teknik sorunlar, cihaz sorunları, uygulama sorunları ve bireysel sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak, öğrencilerin çoğunluğu canlı dersleri faydalı bulmuş, öğrenmelerine katkı sağladığını ve canlı derslerde söz alarak katılabildiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada, uzaktan eğitime dair en sık belirtilen olumlu düşüncelerin uzaktan eğitimin güzel, eğlenceli ve derslerin devamlılığını sağladığına yönelik olduğu görülmüştür. Öğrencilerin belirttiği olumsuz düşünceler ise uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara

odaklanmıştır. Öğrenciler, çoğunlukla bu sorunların giderilmesine yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Sonuç olarak, öğrencilerin okula karşı olumlu düşünceleri ve uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar nedeniyle bazılarının yüz yüze eğitimi tercih ettiği, bazılarının ise canlı derslere karşı olumlu düşünceleri nedeniyle uzaktan eğitimi tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Pişken'in (2021) yüksek lisans çalışması, İstanbul'un Esenyurt ilçesinde görev yapan 50 sınıf öğretmenin Covid-19 pandemisi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemini benimsemiş ve olgu bilim deseni kullanarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle temalara, alt temalara ve kodlara ayrılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan sorunlar üç temel başlık altında toplanmıştır: Ailevi sorunlar, uzaktan eğitimle ilgili teknik zorluklar ve eğitimle ilgili sıkıntılar. Çalışmanın sonuçları, uzaktan eğitim için farklı modellerin ve programların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin yeni öğretim yöntemlerine ve çevrimiçi platformlara daha iyi adapte olabilmeleri için eğitimler düzenlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Teknik sorunların giderilmesi için altyapı desteğinin daha da güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Shaikh'ın (2021) gerçekleştirdiği yüksek lisans çalışması, İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerini değerlendirmeyi hedeflemiştir. Çalışma, ilkökul, ortaokul ve liselerde görev yapan 80 İngilizce öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiş olup, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada, olgubilim deseni olarak adlandırılan nitel araştırma deseni benimsenmiştir.

Çalışmanın bulgularına göre, İngilizce öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde çeşitli sorunlarla karşılaşmışlardır, bu sorunların başında altyapı ve teknik sorunlar ile planlama ve katılım sorunları gelmektedir. İngilizce öğretmenleri, bu zorluklarla baş etmek ve öğrencilerin başarılarını ile motivasyonlarını artırmak için çeşitli stratejiler kullanmışlardır. Fakat, çalışmanın sonuçlarına göre İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sistemini etkili ve verimli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçları, öğretmenlerin uzaktan eğitimden duydukları memnuniyetin düşük düzeyde olduğunu ve uzaktan eğitim sürecinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, katılımcıların demografik özelliklerinin, uzaktan eğitimle ilgili görüşlerinde belirgin bir farklılık oluşturmadığını ulaşılan bir diğer sonuçtur.

Demir'in (2021) yüksek lisans tez çalışması, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğretmenlerinin ve öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır.

Tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen araştırma, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitime karşı tutum düzeylerini çeşitli değişkenlere göre değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Araştırma kapsamında, Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan 244 öğretmen ve bu okullarda öğrenim gören 970 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve Ağır (2007) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 24.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçları, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerinin orta düzeyin altında olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin tutum düzeylerinde mesleki kıdem, bilişim teknolojileri kullanma yeterliği düzeyi ve internet bağlantısı kopma sorununa göre anlamlı farklılıklar bulunurken, cinsiyet, öğrenim durumu, meslek ya da kültür dersi öğretmeni olma durumu, uzaktan eğitim tecrübesi, bilişim araçlarına sahip olma durumu gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Öğrencilerin tutum düzeylerinde ise cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim gördüğü alan ve internet bağlantısında meydana gelen kopma sorunu gibi değişkenlere göre anlamlı farklılıklar bulunurken, ailenin gelir düzeyi, bilişim teknolojilerini kullanma becerileri, uzaktan eğitim tecrübesi ve bilişim araçlarına sahip olma durumu gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Balaman ve Hanbay-Tiryaki'nin (2021) araştırması, Covid-19 salgını sebebiyle zorunlu olarak uygulanan uzaktan eğitimle ilgili öğretmen görüşlerini incelemiştir. Bu çalışma, pandemi sürecinde yaygın olarak kullanılan Zoom isimli canlı ders yazılımına, çevrimdışı eğitim için kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformuna ve tek yönlü iletişim için kullanılan EBA TV'ye odaklanmıştır. Araştırmanın temel amacı, bu sistemlerin öğrenme üzerindeki etkilerini, uzaktan eğitimin öğrenciler ve öğretmenler üzerindeki genel etkilerini ve öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili görüşlerini anlamaktır. Bu bağlamda, araştırma olgubilim modelini kullanarak nitel verileri görüşme formları aracılığıyla toplamıştır.

Katılımcılar, Covid-19 nedeniyle zorunlu uzaktan eğitim sürecine aktif olarak katılan öğretmenlerden oluşmaktadır. Çalışma, uzaktan eğitimde ölçme-değerlendirme sorunları, öğrencilerin teknik altyapı ve kaynaklarda yaşadığı eşitsizlikler, hizmet içi eğitim ihtiyacı ve öğrencilerin online derslere katılımı gibi konular üzerinde önemli bulgular elde etmiştir.

Ülger (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırma, betimleyici tarama yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir ve doküman analiz tekniği ile incelenmiştir. Ülger'in araştırması, uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunları ve fırsatları belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın odaklandığı ana konu “uzaktan eğitim” olarak belirlenmiş ve bu konuyla ilgili kaynaklar incelenmiştir. Bu süreçte, doküman sayısını artırmak ve daha fazla

kaynağa ulaşmak için “kayıtların kademeli taranması” tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, ani gelişen pandemi döneminde eğitim kurumlarının hazırlıksız bir şekilde karşı karşıya kaldığı ve birçok sorunla başa çıkmak zorunda kaldığı vurgulanmıştır. Ülger, çalışmasının sonuçlarına dayanarak en büyük sorunun “erişim” olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, pandemi ve benzeri acil durumlarda eğitimde teknoloji tabanlı uzaktan eğitim olanaklarından daha fazla yararlanmanın faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sorunların özellikle erişimle ilgili olduğu ve teknoloji tabanlı uzaktan eğitimin önemini vurgulamaktadır.

Polat ve Binici’nin (2021) çalışması, anket formatında tasarlanmış ve yazarların görev yaptığı bölüm öğrencileri örnekleminde gerçekleştirilmiştir. Katılımın gönüllülük esasıyla gerçekleştiği belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin uzaktan öğretime katılım için gerekli donanımına sahip oldukları ancak yarıdan fazlasının internet sorunuyla karşılaştığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin pandemi döneminde yaşadıkları bölge ve yerleşim yerine göre sürekli internet bağlantısına sahip olma durumlarında farklılıklar tespit edilmiştir. Bu durum, öğrencilerin devamsızlık yapmasına neden olmuştur. Ayrıca öğrencilerin en düşük memnuniyet düzeyine sahip olduğu konunun, okullarının uzaktan eğitime hazırlık süreçlerinin yetersizliği olduğu ifade edilmiştir.

Akın ve Aslan (2021) yaptıkları çalışmada, eylem araştırması yöntemi kullanılmışlardır. Araştırmanın çalışma grubu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında resmi bir okul öncesi eğitim kurumunda eğitim gören, amaçlı örneklem türü olan uygun örneklem yöntemine göre seçilmiş çocuklar ve ebeveynlerinden oluşmaktadır. Çalışmaya 9 öğrenci ve 9 öğrenci velisi katılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, ailelerin yarısına yakını uzaktan eğitim sistemini öğrencilerin sosyal gelişimine katkısının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte, tüm veliler uzaktan eğitim sisteminin okul öncesi dönemdeki çocuklar için faydalı bulmadıklarını ifade etmişler, ancak süreç ilerledikçe uzaktan eğitimin bütün öğrencilere eşit imkanlar sunduğuna dikkat çekmişlerdir. Ayrıca, uzaktan eğitimi başlangıçta etkili bulmayan velilerin, süreç sonunda fikirlerini yüksek oranda değiştirdikleri tespit edilmiştir.

Erbaş’ın (2021) araştırması, Covid-19 salgını döneminde ilkokuma yazma öğretim sürecinde ortaya çıkan sorunları ve çözüm önerilerini incelemektedir. Çalışmanın katılımcıları, Türkiye’nin farklı coğrafi bölgelerinde görev yapan ve 2020-2021 eğitim-öğretim yılının güz döneminde sınıf öğretmenliği yapan 111 birinci sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada nitel araştırma modeli kullanılmış ve veri toplama aracı olarak çevrimiçi anket formu tercih edilmiştir. Veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak MAXQDA programı ile incelenmiştir.

Çalışmanın bulgularına göre, ilkokul öğretmenleri, okuma yazma etkinliklerinde teknolojik araçların sınıf içi eğitim kadar etkili olmadığına vurgu yapmışlardır. Ayrıca, mevcut

okuma yazma öğretim materyallerinin uzaktan eğitim sürecine uygun hale getirilmesi gerektiğini ve öğretmenlerin teknolojik bilgi ve becerilerinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimi ciddiye almayan velilerin sorunlar yaratabileceği ve bu nedenle velilere eğitim-öğretim sürecine katkıda bulunmaları konusunda eğitim verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Akman (2021) tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans tez çalışması, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada, 386 katılımcıyla gerçekleştirilen araştırmada Ağır ve diğerleri (2007) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak nicel veri toplama yöntemi benimsenmiştir. Araştırmacı, verilerin analizi için yüzde, frekans, aritmetik ortalama, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gibi istatistiksel teknikleri kullanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında mesleki kıdem, cinsiyet, öğrenim durumu, kurum türü ve uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olma gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının ölçek ortalamasının altında olduğu ve olumsuz yönde olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı olumsuz bir tutum sergilediklerini göstermektedir.

Erbil vd. (2021) tarafından yürütülen çalışma, pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, “kolay ulaşılabilirlik durum örneklem” seçimine göre belirlenen 24 sınıf öğretmeni katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılarak veri toplamıştır. Yapılan analizler sonucunda, çalışmada yedi ana tema ve bu temalara bağlı alt temalar belirlenmiştir. Bu temalar, öğrenci, veli, öğretmen, uygulanan öğretim yöntemleri ve teknikleri, fiziksel altyapı ve EBA gibi başlıkları içermektedir. Araştırma sonuçlarına dayanarak, uzaktan eğitim sürecine yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Lapi ve Krasna (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Slovenya’da 4 yıl süren ortaokul seviyesinde eğitim gören 325 öğrenci ile yürütülmüştür. Bu çalışma, öğretim stilleri ve öğrenci performansı olmak üzere iki ana konuyu incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, katılımcılara 38 anket sorusu içeren bir anket formuyla uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, görsel, okuma ve işitsel öğrenme stillerinin, lise notları üzerinde çalışma konularına bağlı olarak önemli bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, sadece kinestetik uzaktan öğrenme yöntemlerinin, lise öğrencilerinin resim dersi performansını artırdığı görülmüştür.

Karaca vd. (2021) tarafından yürütülen çalışma, Sinop ili Boyabat İlçesi'nde görev yapan 242 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmayı ele almaktadır. Bu çalışma, öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki algılarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Yıldız (2015) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algısı” ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararlarına yönelik algıları orta düzeydedir. Cinsiyet, öğrenim durumu ve kıdem yılı gibi faktörler, öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili algılarında anlamlı bir farklılık yaratmamıştır. Ancak, görev yapılan kademeye göre, anaokulunda görev yapan öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir.

Taş'ın (2021) çalışması, Covid-19 pandemisi sırasında uygulanan uzaktan eğitimin paydaşlar arasındaki görüşlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, fenomenolojik deseni kullanarak nitel bir araştırma deseni izlemiştir. Katılımcıları belirlemek için ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış ve 30 sınıf öğretmeni, 26 öğrenci velisi ve 26 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisinden oluşan bir grup seçilmiştir. Nitel veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Covid-19 pandemisi sırasında uygulanan uzaktan eğitim, katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından faydalı bulunmamıştır. Katılımcılar, uzaktan eğitimin olumlu yönleri olarak öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin değerini ve önemini daha belirgin hale getirmesini, hastalığın bulaşma ve yayılma hızını yavaşlatmasını ve teknolojinin daha etkin bir şekilde kullanılmasını vurgulamışlardır. Ancak, aynı zamanda uzaktan eğitimin olumsuz yönleri de sıkça ifade edilmiştir. Bu olumsuzluklar arasında yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatlarını sınırlaması, öğretmen-öğrenci-veli iletişimini, etkileşimini ve iş birliğini azaltması, öğrencilerin sosyal etkileşimlerini kısıtlaması, teknoloji bağımlılığı riskini artırması ve derse erişim sorunlarının yaşanması gibi faktörler bulunmaktadır.

Kantos (2021), ilkokul öğretmenlerinin tercihlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim tercihlerini ortaya koymaya yönelik görüşlerini incelediği görülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, ilkokul öğrencileri için uzaktan eğitimin faydalı olmadığı, özellikle internet ve teknolojik altyapı eksikliği yaşayan öğrencilerle iletişimde zorluklar yaşandığı yönündedir.

Başaran vd. (2020) tarafından yürütülen araştırma, Covid-19 pandemisi sırasında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından başlatılan uzaktan eğitimin etkinliği üzerine öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerini değerlendirerek, bu sürecin etkililiği hakkında bilgi edinmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, durum çalışması modelini benimseyen nitel bir yaklaşım kullanmıştır. Araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formları ile veri toplanmış ve

bu veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Katılımcıları seçerken maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Araştırma örneklemini Gaziantep ilindeki devlet okullarında öğrenim gören 80 öğrenci, 80 veli ve aynı okullarda görev yapan 80 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma verilerinin analizi, pandemi sürecinde eğitimin kesintiye uğramamasını amaçlayan uzaktan eğitim sisteminin katılımcılar tarafından faydalı bulunduğunu göstermektedir. Ancak, etkileşimin sınırlı olduğu, öğrencilerin aktif katılımının zor olduğu, bireysel farklılıklara uygun olmadığı ve teknik sorunların derse girişte zorluklara neden olduğu gibi eksikliklerin de olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, altyapı, fırsat eşitsizliği, içerik ve materyal açısından sistemin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Çakın ve Külekçi-Akyavuz'un (2020) çalışması, Covid-19 pandemisinin eğitim üzerindeki etkilerini incelemek ve bu süreçte yürütülen uzaktan eğitimde öğretmenlerin karşılaştığı sorunları ve öğrencileri motive etme yöntemlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu sorunlar, eğitim kalitesi açısından büyük öneme sahiptir. Araştırma, fenomenoloji deseni kullanılarak nitel bir araştırma türü olarak tasarlanmıştır. Amaçlı örneklem yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örneklem kullanılarak Gaziantep'in merkez ilçelerinden farklı hizmet bölgelerinde görev yapan 20 öğretmen örneklem grubunu oluşturmuştur. Veriler, online görüşmeler yoluyla toplanmış ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar üç ana kategori altında incelenmiştir: İletişimle ilgili sorunlar, velilerle ilgili sorunlar ve öğrencilerin öğrenme süreciyle ilgili sorunlar. Öğretmenlerin öğrencileri motive etme yöntemleri ise beş ana kategori altında incelenmiştir: Destekleyici etkinlikler düzenleme, gelecek için teşvik etme, okulun devam ettiğini hissettirme, sağlık çalışmaları yaptırma ve olumlu sözlerle destekleme gibi. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilere ücretsiz internet erişimi sağlanması, velileri bilinçlendirmeye yönelik çalışmaların artırılması ve öğrencileri motive etme yöntemlerinin daha yaygınlaştırılması önerilmektedir.

İmamoğlu ve Siyimer-İmamoğlu (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğretmenlerin Covid-19 salgını ve uzaktan eğitimle ilgili konulardaki bilgi düzeyleri, salgının neden olduğu sorunlara karşı farkındalık seviyeleri, salgınla mücadele için alınan eğitim politikaları hakkındaki bilgi seviyeleri, uzaktan eğitimin uygunluğu veya uygulanabilirliği konusundaki görüşleri ve öğretmenler ile eğitim sistemi açısından uzaktan eğitimin sonuçları ile karşılaştıkları sorunlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemeyi amaçlamıştır. Bu nitel araştırma, tümevarım analizi modelini temel almıştır. Araştırma verileri, yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak online ortamda toplanmıştır. Verilerin analiz süreci, öncelikle verilerin dökümünün yapılması ve ardından tümevarım analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın sonuçları, öğretmenlerin Covid-19 salgını ve uzaktan

eğitimle ilgili farkındalık düzeylerini, eğitim politikaları hakkındaki bilgi seviyelerini, uzaktan araştırma, öğretmenlerin korona virüs hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları, eğitimin uygunluğunu veya uygulanabilirliğini, öğretmenler ve eğitim sistemi açısından uzaktan eğitimin sonuçlarını ve karşılaştıkları sorunları belirlemede önemli bir farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Araştırmaya göre, öğretmenlerin koronavirüs hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları, mesleki deneyim süresinin artmasıyla klasik eğitim sistemine bağlılık durumunun arttığı, EBA TV uygulamasına destek verdikleri, uzaktan eğitim politikalarını olumlu buldukları, velilerin de uzaktan eğitim sürecine dahil edilmeleri gerektiği, öğrencilerin uzaktan eğitime erişimde sorun yaşadıkları, denetim, motivasyon ve teknik sorunların olduğu ifade edilmiştir.

Demir ve Özdaş'ın (2020) çalışmasında, açık uçlu anket formu kullanılarak elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Tipik durum örnekleme yöntemi tercih edilerek 44 farklı ilkokulda görev yapan öğretmen çalışma grubu seçilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime hazırlık yapma, çevrimiçi ders verme, öğrencilerle paylaşımda bulunma, öğrencileri izleme ve veli ve öğrencilerle iletişime geçme gibi eğitim faaliyetlerini başarıyla gerçekleştirmişlerdir. Bu süreçte internet, bilgisayar, iletişim araçları ve çeşitli mesajlaşma programları gibi araçlardan faydalanarak öğrencilere ulaşmışlardır. Öğretmenler, uzaktan eğitim faaliyetlerini değerlendirirken memnuniyet, elverişsizlik ve sınırlılık olmak üzere üç farklı şekilde değerlendirme yapmışlardır. Ayrıca, uzaktan eğitim sürecinde katılım, alt yapı, haberleşme, planlama, belirsizlik ve EBA platformu gibi konularda sorunlar yaşandığı belirlenmiştir. Öğretmenler, EBA platformunun alt yapısının iyileştirilmesi, sürecin daha iyi planlanması, eğitimde kullanılan içeriklerin çeşitlendirilmesi ve faaliyetlerin etkili bir şekilde uygulanması için önerilerde bulunmuşlardır.

Bozkurt (2020) tarafından yapılan çalışmada, pandemi sürecinde ortaya çıkan durumlar temel alınarak uzaktan eğitimde ders tasarımı, eğitim teknolojileri, veriler ve etik, ölçme değerlendirme, dijital yeni eğitsel roller, dijital yeterlilikler ve dijital beceriler, dijital bölünme, dijital dönüşüm, sosyal eşitlik, eğitimde açıklık felsefesi, travma ve kaygı, anlayış ve empati pedagojisi, ilgi, destek toplulukları ve mekanizmaları ile yükseköğretimde ekonomik boyut bağlamında değerlendirmeler yapılmıştır. Bu çalışma, pandemi sürecinin eğitim alanındaki etkilerini ve değişen eğitim paradigmasını ele almıştır. Pandemi döneminde ortaya çıkan zorluklar, teknoloji kullanımı, öğrenci değerlendirmesi, dijital verilerin etik kullanımı, öğretmen rolleri, dijital yeterlilikler, eşitlik ve sosyal adalet gibi konular üzerinde durularak eğitimdeki değişim ve dönüşüm incelenmiştir. Ayrıca, pandemi sonrası eğitimdeki “yeni

normal” hakkında değerlendirmelerde bulunulmuş ve yükseköğretimdeki ekonomik boyutlar da ele alınmıştır.

Alper (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, nitel araştırma modeli benimsenmiş ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Beştepe Okulu adlı özel bir okulda gerçekleştirilen uzaktan eğitim süreci gözlemlenmiş ve bu süreçte yer alan 71 öğretmenin görüşleri değerlendirilmiştir. Covid-19 pandemisi döneminde K-12 düzeyindeki uzaktan eğitim üzerine yapılan bu çalışma, eğitim veren öğretmenlerin sürece kolaylıkla uyum sağladığı, ancak sürekli olarak ekran başında olma ve yüz yüze eğitim verememe gibi olumsuzlukların da yaşandığını belirtmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin uzaktan eğitim sırasında dersleri daha hızlı anlatabildikleri ve öğrencilerin ders esnasında dersi daha dikkatli dinledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma pandemi döneminde K-12 düzeyindeki uzaktan eğitimin öğretmenler tarafından nasıl deneyimlendiğini ve öğrenci-öğretmen etkileşiminin nasıl şekillendiğini incelemektedir. Bu süreçte öğretmenlerin hem avantajları hem de zorlukları yaşadıkları belirtilmektedir.

Özdoğan ve Berkant’ın (2020) gerçekleştirdiğı araştırma, Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitimle ilgili paydaşların görüşlerini anlamayı hedeflemiştir. Bu çalışma, fenomenolojik desenle temellendirilmiş olup, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşme yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Toplamda 137 paydaşla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla veriler toplanmış ve içerik analizi tekniğı kullanılarak incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, paydaşların uzaktan eğitimin avantajlarına dair görüşleri genellikle hastalığın bulaşmasını önleme, derslerin tekrar izlenebilirliği, zaman ve mekândan bağımsızlık, pandemi döneminde eğitim ihtiyacının karşılanabilirliği, teknolojinin eğitimdeki rolü ve teknolojik beceri geliştirme şeklindeydi. Uzaktan eğitimin dezavantajlarına dair çoğı paydaşın ifadesi ise ölçme-değerlendirme eksikliği, motivasyon kaybı, internet ve bilgisayar kaynaklarının yetersizliği, iletişim ve etkileşim eksikliği, fırsat eşitsizliği oluşturma, sosyalleşme yetersizliği, teknik sorunlar ve uzaktan eğitim sürecine hazırlıksızlık gibi konulardaydı. Paydaşların öne çıkardığı çözüm önerileri arasında fırsat eşitliği sağlanması, süreçte ölçme-değerlendirmenin yapılması, derse katılım ve etkileşimin artırılması, altyapının güçlendirilmesi, ders sayılarının azaltılması ve öğrencilerin kendi öğretmenleriyle ders yapması bulunmaktadır.

Karalı vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışma, pandemi döneminde uzaktan eğitimde ortaya çıkan sorunlara ilişkin veli ve öğrenci görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın deseni nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum deseni olarak belirlenmiştir. Çalışmanın katılımcıları, 15 ilkokul 4. sınıf öğrencisi ve bu öğrencilerin

velilerinden oluşmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmış ve analiz sürecinde betimsel analiz yöntemi uygulanmıştır. Araştırma, pandemi döneminde uzaktan eğitim uygulamaları sırasında yaşanan sorunları dört ana tema altında incelemiştir: ortam kaynaklı sorunlar, veli kaynaklı sorunlar, öğrenci kaynaklı sorunlar ve kurum kaynaklı sorunlar.

Ortam kaynaklı sorunlar incelendiğinde, katılımcılar internet bağlantısı, uygun bir çalışma ortamının olmaması, bilgisayar donanımı eksikliği, evdeki kalabalık ve gürültü gibi sorunları dile getirmişlerdir. Veli kaynaklı sorunlar kapsamında, bilgi eksikliği öne çıkan bir sorun olarak belirtilmiştir. Katılımcılar, pandemi döneminde uzaktan eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrenci kaynaklı sorunlar arasında ise motivasyon eksikliği, okuma isteksizliği, dikkat dağınıklığı, aşırı TV izleme süresi, okul ve arkadaşlarından uzak olma, sıkılma ve kaygı gibi sorunlar tespit edilmiştir. Kurum kaynaklı sorunlar incelendiğinde, katılımcılar özellikle EBA (Eğitim Bilişim Ağı) kaynaklı sorunlara odaklanmışlardır. EBA'nın teknik sorunları ve erişim zorlukları, veli ve öğrenciler tarafından sıkça dile getirilen sorunlar arasında yer almıştır.

Arabacı (2020) tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans tez çalışması, 201 öğretmen ve 604 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen bir nicel araştırmaya dayanmaktadır. Bu çalışmanın ana odak noktası, öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemektir. Araştırmada, öğretmenler için Gök (2011) tarafından hazırlanan “Uzaktan Eğitim Algı Ölçeği” ve öğrenciler için Arslan ve diğerleri (2019) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin uzaktan eğitimin temel faktörlerine karşı algı düzeylerinin düşük olduğu, diğer alt problemlere ait algı düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın değişkenleri açısından yapılan analizler, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik algılarında cinsiyet, yaş, mesleki deneyim süresi, branş ve teknoloji kullanım düzeyleri açısından anlamlı bir farklılaşma olmadığını göstermiştir. Araştırmacı bu sonucu “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik algılarının, cinsiyet, yaş, mesleki deneyim süresi, branş, teknoloji kullanım düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür” şeklinde ifade etmiştir.

Demir ve Kale (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışma, Ankara ilinde eğitim veren 44 öğretmenden oluşan bir çalışma grubuyla yürütülmüş bir durum çalışmasıdır. Araştırma, Covid-19 pandemisi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecini öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak değerlendirmeyi amaçlamıştır. Veriler içerik analizi kullanılarak temalar ve kodlar şeklinde analiz edilmiştir. Pandemi koşulları nedeniyle araştırma verileri çevrimiçi olarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin çoğunluğu kendilerini

teknoloji kullanımı açısından yeterli hissetmektedir. Yetersiz hisseden öğretmenler, kendilerini geliştirmeye çalışmaktadırlar. Bununla birlikte, öğrencilerin donanımsal eksiklikleri, internet bağlantı sorunları ve öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar, uzaktan eğitime katılımı etkilemektedir. Öğretmenler, öğrencilerle göz teması kuramamanın ve velilerin teknoloji kullanımındaki yetersizliklerin uzaktan eğitim sürecini olumsuz etkilediğini ifade etmektedirler. Bu sonuçlar, Covid-19 pandemisi döneminde uzaktan eğitimin öğretmenler için bazı zorluklar ve öğrencilerin de teknolojik altyapı eksiklikleri nedeniyle etkili bir şekilde uygulanmasının zorluğunu yansıtmaktadır.

Kurnaz vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışma, öğretmenlerin uzaktan eğitim konusundaki görüşlerini incelemeyi amaçlayan bir çalışmadır. Araştırma, karma yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiş olup, uygun/kazara örneklem seçimi yöntemiyle belirlenen 418 öğretmen katılımcıyla yürütülmüştür. Katılımcılara araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin uzaktan eğitimi algı ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin olumlu görüşleri, cinsiyetlerine, branşlarına, görev yaptıkları okul türüne, yaşadıkları şehre, eğitim verdikleri sınıf seviyelerine, bulundukları il veya ilçeye, görev yaptıkları kıdem yılına, uzaktan eğitim için kullandıkları cihaza, kademe ilerleme derecelerine ve derslerini yaptıkları yerlere göre herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Mikuskova ve Veresova (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, 23 ile 70 yaşları arasındaki 379 öğretmenden oluşan bir örnekleme dayanmaktadır. Çalışmada, katılımcılara demografik sorular, algı ile ilgili sorular ve uzaktan eğitimin yönetimi ile ilgili sorular içeren bir anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları iki önemli bulgu ortaya koymaktadır. İlk bulgu, okulların kapanması nedeniyle olumsuz duyguların (ve olumlu duyguların azalmasının) belirgin bir şekilde arttığını göstermektedir. İkinci bulgu ise duygusal zekâ, kişilik ve uzaktan eğitim arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Mevcut bulgular, eğitim sürecinde sosyal ve psikolojik becerilerin geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Özellikle kişisel keşif, kendini anlama, üst düzey düşünme becerileri, duygusal farkındalık ve duygusal zekâ gibi konuların, öğretmenlerin bu tür olağanüstü durumları yönetmelerine ve öğrencilere daha iyi rehberlik etmelerine yardımcı olabileceği vurgulanmaktadır.

Lassoued vd. (2020) tarafından yürütülen çalışmada, uzaktan eğitimde kaliteye ulaşmayı engelleyen faktörleri incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, uygun şekilde seçilmiş bir örnekleme gerçekleştirilmiş olup 400 profesör ve 600 öğrencinin katılımını içermiştir. Veriler, bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmanın sonuçları hem profesörlerin hem de öğrencilerin uzaktan eğitimde karşılaştığı çeşitli engelleri ortaya koymaktadır. Bu engeller, pedagojik,

teknik ve finansal zorluklar gibi çeşitli boyutlarda kendini göstermektedir. Ayrıca, organizasyonel engeller de bu engellemeler arasında yer almaktadır. Çalışma, bu engelleri aşmak ve daha etkili uzaktan eğitim sağlamak için çeşitli öneriler sunmaktadır. Özellikle kırsal ve uzak bölgelerdeki tüm öğrencilere internet erişimi sağlama, teknolojik altyapıyı güçlendirme ve öğretim materyallerinin daha erişilebilir hale getirilmesi gibi çözümler önerilmektedir.

Moralista ve Oducado (2020) tarafından yürütülen çalışmada, Filipinler'deki devlet okullarında görev yapan eğitimcilerin Covid-19 pandemisi sırasında uzaktan eğitime yönelik algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada, 27 öğretim üyesi katılımcının görüşleri anketler aracılığıyla toplanmış ve elde edilen veriler “Mann-Whitney U” ve “Kruskal Wallis” testleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların çoğunluğunun orta düzeyde bilgisayar becerilerine sahip olduğu, ancak uzaktan eğitim konusunda çevrimiçi eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, sadece birkaç katılımcının yeterli seviyede internet altyapısına sahip olduğu bulunmuştur. Katılımcılar, akademik sahtekarlığın arttığını ve uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığını düşünmektedirler. Uzaktan eğitim konusundaki görüşlerinin çoğu kararsızdır ve bu kararsızlık, katılımcıların demografik özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Araştırmacılar, Covid-19 pandemisinin eğitim alanındaki zorlukları ortaya çıkardığını ve bu yeni norma uyum sağlamak için eğitimcilerin eğitimlere katılması gerektiğini önermektedirler. Ayrıca, internet altyapısının iyileştirilmesi ve uzaktan eğitim becerilerinin geliştirilmesi gibi önlemlerin alınması gerektiğini vurgulamışlardır.

Kicheva ve Dimitrova (2020) tarafından yürütülen çalışmada, Covid-19 küresel krizi sırasındaki zorunlu uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan zorlukları ve bu sürecin bir değerlendirmesini yapmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarının benzer durumların gelecekte daha etkili bir şekilde yönetilmesine yardımcı olabileceği vurgulanmıştır. Veri toplama yöntemi olarak Google Forms aracılığıyla anket çalışması ve araştırmacı gözlemleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, teknolojik açıdan belirli bir yenilenmenin yaşandığı ve eğitimciler ile öğrenciler arasında güçlü iletişimi mümkün kılacak iletişim kanallarının oluşturulmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Uzaktan eğitimin olumlu yönleri arasında, katılımcıların eğitim materyallerine daha kolay ve hızlı erişebilmesi vurgulanmıştır. Ayrıca, eğitimcilerin teknoloji kullanım yeteneklerinin artırılmasının bu süreçte önemli bir katkı sağlayabileceği öne sürülmüştür.

Zhou vd. (2020) tarafından yürütülen çalışma, Covid-19 salgını sırasında Çin'in deneyimlerini inceleyerek büyük ölçekli çevrimiçi eğitimin arka planını, temelini ve toplum üzerindeki etkilerini ele almaktadır. Bu çalışma, Çin'in büyük bir acil durumla karşı karşıya

kaldığı bir dönemde büyük çaplı çevrimiçi eğitim faaliyetlerinin nasıl gerçekleştiğini ve nasıl etkili olduğunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, Çin'in son 30 yılda bilişim ve eğitim bilişimi alanında altyapıyı kurarak büyük ölçekli çevrimiçi eğitim için temel teknik ve kaynak garantisi sağladığını vurgulamaktadır. Aynı zamanda, eğitim reformlarının derinleştirilmesiyle öğretim ve eğitim anlayışlarının geliştirildiği ve “öğrenci merkezli” bir eğitim modelinin oluşturulduğu belirtilmektedir. Ancak, bu büyük ölçekli çevrimiçi eğitim deneyimi, bazı zorlukları da beraberinde getirmiştir. Örneğin, bazı öğretmenler çevrimiçi dersleri sınıf içi derslerin basit bir kopyası olarak kullanmış, öğrenci-öğretmen etkileşimi eksikliği ve kötü öğretim sonuçlarına yol açmıştır.

Nieuwoudt (2020) tarafından yürütülen çalışma, çevrimiçi eğitimdeki akademik başarı ile çevrimiçi etkileşim ve katılım arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, Southern Cross Üniversitesi'nde bir hazırlık programına kayıtlı 164 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, öğrencilerin çevrimiçi derslere katılımını iki ana kategoriye ayırır: Eşzamanlı (senkron) sınıf katılımı ve asenkron dersleri takip etme. Katılımın ölçüldüğü bazı faktörler arasında ders saatleri, eşzamanlı sanal sınıflara katılma sıklığı, kaydedilen derslerin izlenme sıklığı, tartışma panosunun görüntülenme sıklığı, tartışma panosuna yapılan gönderi sayısı ve çalışma kılavuzu görüntülenme sayısı bulunurken, akademik başarı final notları (yüzde formatında) ile ölçülmüştür. Çalışma, öğrenci etkileşimi ve derse katılımın akademik başarı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Ancak, derse katılım sadece eşzamanlı sınıf katılımını veya asenkron dersleri izlemeyi içerebilir ve her iki yöntemin de tek başına daha yüksek başarıya yol açmadığı görülmüştür. Ancak, öğrencilerin yarısından daha azına devam edenlerin daha fazla devam edenlere göre daha düşük akademik performans sergilediği tespit edilmiştir.

Lindner vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen nitel araştırma, ortaokul ve ortaokul tarım bilimi öğretmenlerinin uzaktan öğretim ve uzaktan eğitimi nasıl tanımladığını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, Alabama ve Georgia eyaletlerindeki on yedi tarım bilimi öğretmeni ile yapılmıştır ve Covid-19 salgını sırasında okulların kapalı olduğu veya uzaktan eğitim verildiği dönemlerde veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, tarım bilimi öğretmenlerinin uzaktan eğitim ve uzaktan öğretim kavramlarına verdikleri tanımlar farklılık göstermiştir. Öğretmenler, tarım bilimi eğitiminin uygulamalı bir disiplin olduğunu ve bu nedenle uzaktan eğitim için ideal olmadığını düşünmüşlerdir. Ancak, öğretmenler uzaktan eğitim ve uzaktan öğretimin bazı güçlü yönlerini tanımışlardır. Bu güçlü yönler şunları içermektedir: rehberli eğitim, bireyselleştirilmiş öğretim, kendi kendine öğrenme, beceri uygulaması ve çevrimiçi kaynakların kullanılabilirliği. Öte yandan, öğretmenler uzaktan

eğitimdeki bazı zayıf yönleri de belirtmişlerdir. Bu zayıf yönler arasında internet erişiminin eksikliği, uygulamalı faaliyetlerin eksikliği, yüz yüze etkileşimin eksikliği, zaman yönetimi ve anlamayı sağlayacak araçların eksikliği bulunmaktadır.

Fidalgo vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışma, öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili algılarını, tutumlarını ve bu tür eğitimi deneme isteklerini araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmanın sonuçları, uzaktan eğitim formatlarını genişletmeyi düşünen kurumlar için önemli rehberlik ve öneriler sunmaktadır. Çalışma kapsamında, lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim derslerine kaydolmaya yönelik algılarını ölçmek amacıyla 10 sorudan oluşan bir çevrimiçi anket kullanılmıştır. Bu anket Portekiz, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Ukrayna'daki öğrencilere dağıtılmıştır. Çalışmaya toplamda 73 Portekizli, 108 BAE ve 102 Ukraynalı öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, üç ülkenin öğrencileri arasında uzaktan eğitim dersleri alma konusundaki temel endişeler benzerdi. Bu endişeler, zaman yönetimi, motivasyon eksikliği ve İngilizce dil becerilerini içermektedir. Ancak, bu endişeler, öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini almaya olan ilgilerini tamamen engellememişti. Öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine hazırlıklı olma konusundaki algıları incelendiğinde, teknik kaygıların, beceri ve davranış kaygılarına göre daha az önemli olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çoğu, bilgisayar kullanımı, İngilizce dil becerileri ve zaman yönetimi gibi öğrenci becerilerine odaklanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin çalışma planı geliştirme, öğrenme amaçları ve hedefleri belirleme ve daha yüksek motivasyon seviyelerine sahip olma konularında da çalıştıkları görülmüştür.

Basilaia ve Kvavadze (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışma, Gürcistan'daki bir özel okulda Google Meet platformunun kullanıldığı bir örnek olay çalışmasıdır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, çevrimiçi eğitim sürecinin ilk haftası istatistiklerine dayanarak, okulun geleneksel eğitimden çevrimiçi eğitime geçişinin başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle çevrimiçi eğitim sistemlerine geçişin başarılı olmasında okulun sistemsel hazırlığı ve öğretmenlerin esnekliği önemli bir rol oynamıştır. Öğretmenler, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için dersleri yeni formata uygun hale getirmişler ve öğrencilerin çevrimiçi eğitime uyum sağlamasına yardımcı olmuşlardır. Bu deneyim, okul yönetimi, öğretmenler ve öğrenciler tarafından kazanılan becerilerin, salgın sonrası dönemde veya benzeri özel durumlarda kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

Lapada vd. (2020) yaptığı çalışma, Filipinler'deki öğretmenlerin Covid-19 pandemisi hakkındaki farkındalıklarını, uzaktan eğitim deneyimlerini ve kendi okullarının hazır olup olmadığına ilişkin algılarını incelemektedir. Çalışma, onaylanmış bir anket aracılığıyla ilgili verileri toplamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenler Covid-19 pandemisinin varlığı ve etkileri konusunda yüksek bir farkındalığa sahiptirler. Öğretmenlerin demografik özellikleri

ile Covid-19 farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak, öğretmenlerin öğretim deneyimi ve uzmanlık seviyeleri, uzaktan eğitim eğitime hazır olma düzeyleri ile güçlü bir ilişki göstermektedir. Bu, öğretmenlerin uzaktan eğitim için gerekli becerilere sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca, öğretmenlerin coğrafi konumları da uzaktan eğitim eğitime hazır olma düzeyleri ile ilişkilidir. Bu, farklı bölgelerdeki öğretmenlerin uzaktan eğitime daha farklı bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. Cinsiyet açısından, yalnızca öğretmenlerin cinsiyeti, Covid-19 pandemisi hakkındaki farkındalık düzeyinde önemli bir farklılık göstermektedir. Diğer demografik faktörlerde belirgin farklar bulunmamıştır.

Yapılmış araştırmalar incelendiğinde uzaktan eğitimin öğretmenler, öğrenciler ve veliler için önemli değişikliklere yol açtığı, eğitim sürecinin devam edebilmesi açısından avantaj sağlamasının yanında teknolojik araçlara erişimin sınırlı olması, altyapı sorunları, velilerin uygun bir ders ortamı oluşturamamaları, motivasyon sorunları, öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusunda yetersiz hissetmeleri, uzaktan eğitimin sosyal gelişmeyi olumsuz etkilemesi gibi olumsuz durumlara değinilmiştir.

Konunun güncelliği de göz önünde bulundurulduğunda, salgının olumsuz etkilerinden kaçınmak ve eğitim sürecini devam ettirebilmek için evlerinde kalarak zamanlarının büyük çoğunluğunu ekran başında geçirmek zorunda kalan ve bu zorunluluk sonucunda ekran ve internet bağımlılığı yaşamaya başlayan öğrencilerde duygu ve davranışlarında meydana gelen değişimleri konu edinen araştırmaların kısıtlı olduğu görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, olgu bilim deseni olarak adlandırılan bir nitel araştırma türü kullanılmıştır. Olgu bilim (fenomenoloji) deseni, yaşadığımız, deneyimlediğimiz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmayı amaçlar (Karademir & Akgül, 2019). Bu desen, yaşamımızın bir parçası olan ancak tam olarak anlayamadığımız olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumları araştırmak için kullanılır. Bu çalışmalar, bize tanıdık gelen ancak tam anlamıyla anlayamadığımız ve özüne hâkim olamadığımız olguları keşfetmeyi hedefler (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Olgu bilimsel çalışmalar herhangi bir olgu hakkında araştırmacının sorgulama stratejisi uygulayarak insanların yaşam deneyimlerini ayrıntılı bir şekilde açıklama çabasıdır (Creswell, 2007, Akt., Ceylan & Gündoğdu, 2018). Olgu bilim, öncelikle bireylerin deneyimlediği dünyayı tanımlamaya ve yaşanmış deneyimlerin altında yatan ortak anlamları gün yüzüne çıkarmaya çalışan bir yaklaşımdır (Baker, Wuest & Stern, 1992). Bu çalışmada, olgubilim araştırmalarında yaygın olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, verilerin elde edilmesinde tercih edilmiştir. Bu veri toplama tekniğinin seçilme nedeni, deneyimin anlamının temel yapısını veya gerçeğini ortaya çıkarmaktır. Bu tür araştırmalarda, görüşme genellikle öncelikli bir veri toplama tekniği olarak kullanılır (Merriam, 2013, s. 25).

Bu araştırmada olgu bilim deseni ile uzaktan eğitim sürecinden sonra öğrenci davranışlarında meydana gelen değişimler (varsa), sınıf öğretmenlerin tecrübeleri ışığında tanımlanmaya çalışılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubu olarak Bitlis ili ve ilçelerinde bulunan ilkokullarda görev yapan ve Covid-19 pandemisinden önce de mevcutta okuttuğu sınıfın sınıf öğretmenliğini yapan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örneklem türlerinden tipik durum örneklemesi kullanılmıştır. Bu örneklem türünde, aykırı, aşırı, yoğun veya anormal örneklem yerine, genel durumu daha iyi yansıtan ve geniş bir temsil grubunu içeren tipik durumlar tercih edilir. “Tipik Durum” terimi, evreni etkili bir şekilde temsil edebilen ve temel özellikleri açısından evrenden belirgin bir şekilde farklılaşmayan durumları belirtmek için

kullanılır (Marshall & Rossman, 2014). Katılımcılar gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Çalışma esnasında etik kurallara dikkat edilmiştir; öğretmenlerin isimleri kullanılmamış, özel isimler yerine K1'den K17'ye kadar kod isimler kullanılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. *Katılımcıların Çeşitli Değişkenlere Göre Dağılımı*

Cinsiyet	n
Kadın	6
Erkek	11
Toplam	17
Görev Süreleri	n
1-5 Yıl	5
6-10 Yıl	6
11-15 Yıl	5
16 Yıl ve üzeri	1
Toplam	17
Eğitim Durumları	n
Lisans	16
Yüksek Lisans	1
Toplam	17
Sınıf Mevcudu	n
12-19	7
20-25	6
26-30	4
Toplam	17
Uzaktan eğitim teknolojileri hakkında tecrübe veya eğitim	n
Var	8
Yok	9
Toplam	17

Tablo 1'e göre çalışmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri incelendiğinde, çalışmaya katılan öğretmenlerin 6'sı kadın, 11'i erkektir. Katılımcıların 5'i 1-5 yıl, 6'sı 6-10 yıl, 5'i 11-15 yıl ve 1'i 16 yıl ve üzeri görev süresine sahiptirler. Katılımcıların 16'sı lisans ve 1'i yüksek lisans mezunudur. Sınıf mevcutları açısından 7 öğretmen 12-19, 6 öğretmen 20-25 ve 4 öğretmen ise 26-30 arasında sınıf mevcudu olan öğrencilerle eğitim ve öğretim çalışmalarını sürdürmektedirler. Katılımcıların 8'i uzaktan eğitim teknolojileri hakkında eğitim veya destek aldıklarını, 9'u ise bu teknolojiler hakkında eğitim veya destek almadıklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Olgu bilim çalışmalarında verilerin elde edilmesinde genellikle görüşme yöntemi tercih edilir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Görüşme, araştırmanın kapsamındaki bireylerin duygu ve düşüncelerini araştırmacıya aktarma sürecini ifade eder. Görüşmenin temel amacı, olguları daha iyi anlamak için katılımcıların iç dünyasına girerek olaylara ve olgulara bakış açılarını anlamaya çalışmaktır. Görüşme yoluyla, araştırılan konu hakkında katılımcıların deneyimleri, tutumları, fikirleri, yorumları, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlenemeyen bilgilere ulaşmayı hedefler. Bu araştırma için hazırlanan görüşme formu, Yıldırım ve Şimşek'in (2013, ss. 127-137) önerdiği aşağıdaki süreçleri dikkate alarak oluşturulmuştur:

- Anlaşılabilir soruların tercih edilmesi,
- Soruların konuyla alakalı olması,
- Açık uçlu sorular sorulması,
- Araştırmacının yönlendirmelerine mahal vermemesi,
- Konunun çok yönlü anlaşılmasına yönelik çeşitli soruların bulunması,
- Alternatif sorular ve sondalarla zenginleştirilmiş bir soru seti oluşturulması,
- Farklı türlerde soruların bir araya getirilmesi,
- Soruların mantıklı bir sırayla düzenlenmesi.

Bu çalışmada da veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Görüşme formu oluşturulduktan sonra 3 alan uzmanına sunulmuş ve alan uzmanlarının önerileri doğrultusunda son hali verilmiştir. Form, 2 sınıf öğretmenine uygulanıp işlerliği kontrol edilip daha sonra çalışma grubuna uygulanmıştır. Görüşme formunun ilk sayfasında katılımcılara araştırmanın konusu, görüşmenin yaklaşık ne kadar sürebileceği, gönüllülük, gizlilik ile ilgili bilgiler ve katılımcıları çeşitli konularda tanımaya yardımcı olacak sorulardan oluşan kişisel bilgi formu yer almaktadır. Görüşme formunun geriye kalan kısmında ise araştırma konusuyla ilgili 11 açık uçlu soru yer almaktadır (Ek 2).

Süreç/Uygulama

Yarı yapılandırılmış görüşme formunun ilk hali hazırlandıktan sonra Temel Eğitim Ana Bilim dalından uzmanların görüşleri (3 uzman) alınmıştır. Uzman görüşlerinin akabinde yarı yapılandırılmış görüşme formu 2 öğretmenle pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulama yapıldıktan sonra görüşme formunda düzeltilmesi ya da eklenmesi gereken herhangi bir kısım olmadığı kanaatine varılmış ve görüşme formu bu haliyle kullanılmaya başlanmıştır.

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmaya başlamadan önce Bitlis ve ilçelerindeki birçok ilkokul müdürlüğü ile telefon yoluyla iletişim kurulup okullarında araştırma kapsamına girebilecek sınıf öğretmenlerinin olup olmadığı bilgisi araştırılmıştır. Araştırma kapsamına giren öğretmenler tespit edildikten sonra ilgili okullara gidilip ilgili öğretmenlere araştırmaya katılıp, katılamayacakları sorulmuştur. Araştırma kapsamında görüşme sorularını cevaplandırmayı kabul eden 14 ilkokulda çalışan 17 sınıf öğretmeni ile okullarındaki öğretmenler odasında yaklaşık 30 dakika süren yüz yüze görüşmeler yapılarak uygulanmıştır. Görüşmeler öğretmenlerin istek ve onayları doğrultusunda hem ses kaydı alınarak hem de ses kaydına onay vermeyen öğretmenlerin görüşleri yazılı kayıt altına alınarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz tercih edilmiştir. Tercih edilen bu yöntemde, elde edilen verilerin, yapılan çalışmanın araştırma problemi ile bağlantılı olarak neyin ifade edildiğini ya da hangi sonuçların ortaya konulduğunu belirlemeyi amaçlar (Yıldırım & Şimşek, 2013). Görüşmelerden elde edilen ham veriler bilgisayar ortamına aktarılarak her soruya verilen yanıtların bütüncül görülmesi sağlanmıştır. Betimsel analiz sürecinde Yıldırım ve Şimşek'in (2013, s. 224) belirttiği adımlar takip edilmiştir. Bu adımlar aşağıdaki gibidir:

- Betimsel analiz için çerçeve oluşturma
- Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi
- Bulguların tanımlanması
- Bulguların yorumlanması

Görüşme formunda yer alan sorular dikkate alınarak kategoriler oluşturulmuştur. Elde edilen bulgularla birlikte katılımcılara verilen kodlar (K1, K2 ...K17) kullanılarak doğrudan alıntılar verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik, bir araştırmanın sonuçlarının doğruluğu ve ölçüm aracının gerçek durumu ne kadar doğru yansıtabildiği ile ilgilidir. Nitel araştırmalarda, geçerlik, araştırmacının konuyu tarafsız bir şekilde gözlemlemesi ve ölçme aracının amaçlanan olguyu doğru bir şekilde ölçmesiyle ilişkilidir. Bu tür araştırmalarda, elde edilen veriler ne kadar gerçeği yansıtır, araştırma sonuçlarının geçerliği o kadar artar. Ayrıca, araştırmacının elde ettiği verileri teyit etmek için bazı ek yöntemler kullanması önemlidir. Bu yöntemler arasında katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, uzman incelemesi gibi teknikler bulunmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Bu araştırma kapsamında konuyla ilgili yapılacak görüşmenin soruları öncelikle alan uzmanlarının görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Yapılan her bir görüşme sonunda görüşme kayıtları görüşülen kişilerle incelenerek teyit edilmiştir.

Güvenirlik, bir araştırmanın sonuçlarının tekrar edildiğinde benzer sonuçları verme derecesiyle ilgilidir. Bilimsel çalışmalarda güvenilirlik, sağlanması gereken ilk koşuldur. Güvenirliği düşük olan bir ölçmenin bilimsel değeri de düşük olacaktır. Ancak, güvenirliliğin yüksek olması yapılan ölçmenin amacına uygun olduğu (yani geçerli olduğu) anlamına gelmez. Bu nedenle, bir işlemin geçerli sayılabilmesi için önce güvenilir olması gerektiği ilkesi önemlidir. Yapılan bir ölçmede üç tür güvenlik ölçütü alınabilir. Bunlar (Yıldırım & Şimşek, 2013):

- Zamana göre değişmezlik (süreklilik),
- Bağımsız gözlemciler arası uyum,
- İç tutarlılık

Bu kapsamda, görüşme formu hazırlanırken uzman görüşü alınarak kapsam geçerliği sağlanmıştır. Görüşmeler yapıldıktan sonra katılımcılara, görüşlerinin yer aldığı formlar gönderilerek bilgilerin kendilerine ait olup olmadığı ve ifade etmek istediklerini yansıtır yansıtmadığına dair geri bildirimler alınmıştır. Ayrıca çalışma sürecinin nasıl yürütüldüğü hakkında detaylı bilgiler verilmiş ve katılımcılara ait görüşlere sıklıkla yer verilerek çalışmanın güvenirliliği artırılmıştır. Bu çalışmada genel olarak Miles ve Huberman (1994; Akt., Yıldırım & Şimşek, 2013, ss. 255-264)'ın önerileri doğrultusunda aşağıdaki önlemler alınmıştır.

- Kavramların anlamlı bütünlüğü sağlanmıştır.
- Elde edilen bulguların kavramsal çerçeve ile uyumu sağlanmıştır.
- Elde edilen veriler katılımcıların onayına sunulmuştur.
- Araştırmada elde edilen verilerin süreci ve ortamı ayrıntılı tanımlanmıştır.
- Katılımcıların özellikleri ayrıntılı tanımlanmıştır.
- Veri analiz süreçleri ayrıntılı açıklanmıştır.
- Sonuçlar ilgili literatürle ilişkilendirilmiştir.
- Nitel verilerin analizinde farklı araştırmacıların analiz sonuçları karşılaştırılmıştır.
- Doğrudan alıntılar sunulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Pandemi Süresince Yapılan Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Ortaya Çıkardığı Olumlu Etkilere İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine göre pandemi süresince yapılan uzaktan eğitim çalışmalarının olumlu yanlarını tespit etmek için görüşme sorularından ilki “Size göre pandemi süresince yapılan uzaktan eğitim çalışmalarının ortaya çıkardığı olumlu etkiler nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. *Pandemi Süresince Yapılan Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Ortaya Çıkardığı Olumlu Etkilere İlişkin Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Olumlu etki olarak belirtilen durumlar	<i>Teknoloji kullanma becerilerine katkı</i>	9
	<i>Fiziksel engelli öğrencilere imkân sağlama</i>	3
	<i>Eğitimden mahrum kalmama</i>	2
	<i>Ailelerin eğitim sürecine katılımı</i>	2
	<i>Zaman mekân kısıtlaması olmadan eğitim imkânı</i>	2
	<i>Aktif katılım</i>	1
	<i>Maliyetin azalması</i>	1
	<i>Özdenetim</i>	1
	<i>Öğrenme becerileri</i>	1
	<i>Özgüven</i>	1
	<i>Zengin içerik imkânı</i>	1

Tablo 2’ye göre uzaktan eğitim sürecinin ortaya çıkardığı olumlu etkiler “aktif katılım, bazı engel türlerine kolaylık, ekonomiklik, öğrenme becerileri, özgüven, teknolojik beceriler, eğitimde süreklilik, özdenetim, aile katılımı, zaman kısıtlaması olmadan eğitim ve zengin içerik” olarak belirtilmiştir. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Sınıf ortamı kadar verimli olmasa da öğrencilerin eğitim öğretime devamı sağlanmış oldu.” (K4)

“Öğrenciler, teknolojik aletlerin kullanımını öğrenmiş oldu.” (K5)

“Öğrenciler teknolojik aletleri kullanma konusunda geliştiler.” (K7)

....öğretmenlerin bilgisayar tabanlı öğretim yöntem ve tekniklerinde kendilerini geliştirmelerini sağladı.” (K8)

“Öğrencilerin bilgi ve bilişim teknolojilerini kullanma konusundaki yeterlilikleri ile bilgiye ulaşma becerilerinin arttığını düşünüyorum.” (K9)

“Odaklanma ve dinleme kabiliyetlerinde olumlu gelişmeler oldu.” (K10)

“Çocukların özdenetim mekanizmaları gelişti, ayrıca aile eğitim sürecine dahil oldu.” (K11)

“Öğrencilerin ve ailelerin teknolojik araç kullanma becerilerinin artmasına, devletleri ve öğretmenlerin ileride yaşanacak, benzer durumlarda daha hızlı çözümler üretmesine, devam problemi olan öğrencilerin okul dışı öğrenme gereksinimlerini karşılamaya yardımcı olduğunu düşünüyorum.” (K12)

“Öğrenciler tek başlarına Eba üzerinden derse girdikleri için öğrencilerin bireysel öğrenme becerileri gelişmiş oldu.” (K14)

“Pandemi süresince uzaktan eğitimin eğitim sistemine en olumlu katkısı öğrencilerin ve öğretmenlerin zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın ders işleme becerisi kazanmış olmasıdır.” (K15)

“Uzaktan eğitim öğrenci merkezli olduğundan bireysel anlamda öğrencilerin aktif katılımını sağladı.” (K17)

Pandemi Süresince Yapılan Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Ortaya Çıkardığı Olumsuz Etkilere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine sorulan ikinci soru olarak “Size göre pandemi süresince yapılan uzaktan eğitim çalışmalarının ortaya çıkardığı olumsuz etkiler nelerdir?” sorusu sorulmuş olup elde edilen bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. *Pandemi Süresince Yapılan Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Ortaya Çıkardığı Olumsuz Etkilere İlişkin Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Olumsuz etki olarak belirtilen durumlar	<i>Düşük öğrenci katılımı</i>	13
	<i>Sosyalleşememe</i>	5
	<i>Öğrenciyi yeterli gözlemleyememe</i>	4
	<i>Teknoloji bağımlılığı</i>	2
	<i>Sağlık problemleri</i>	2
	<i>Okul kültürüne uzaklaşma ve uyumsuzluk</i>	2
	<i>Fiziksel etkinlik yetersizliği</i>	2
	<i>Yaparak yaşayarak eğitim imkanını olmaması</i>	1
	<i>Devam konusunda yaşanan sorunlar</i>	1
	<i>Ders verimliliğindeki düşüş</i>	1

Tablo 3’e göre uzaktan eğitim sürecinin ortaya çıkardığı olumsuz etkiler “, devam sorunları, sosyalleşememe, yetersiz gözlem, teknoloji bağımlılığı, sağlık sorunları, gözlem yetersizliği, okula uyum, pasif fiziksellik, uygulama eksikliği ve ders veriminde düşüş” olarak belirtilmiştir. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Öğrencilerin ekran karşısında geçirdiği süre arttığı için bazı öğrenciler de göz problemleri ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitim ile sadece bilişsel öğretime katkı sağlandığı için öğrencilerle fiziksel aktivitelere yeterince zaman ayrılamamıştır. Öğrencilerin birlikte öğrenmesine yeterince imkân sağlamadığı için öğrencilerin etkileşim halinde olması kısıtlanmıştır. Duygu ve düşüncelerini ifade edemeyen

İçeride kapanık öğrenciyi profili ortaya çıkmıştır. Ayrıca evde interneti olmayan öğrenciler olduğu için sınıfta seviye farkları ortaya çıkmıştır.” (K1)

“Uzun süre ekran başında oturmalarının göz ve beyin sağlığına olumsuz etkileri olduğunu düşünüyorum. Ayrıca ekran başında oturma'nın sosyalleşmelerinde olumsuz etkileri oldu.” (K2)

“Öğrenme kayıplarını kontrol etmek zorlaştığı için çocukların durumları kötüleşti.” (K3)

“Her öğrenci eşit imkanlara sahip olmadığı için eğitimde fırsat eşitliği sağlanamadı.” (K4)

“Çocukların yazı yazmaları kontrol edilemediğinden yazılarında bozulmalar olmuştu. Şu an bile yazısı çok kötü olanlar var.” (K5)

“Çok fazla ekrana maruz kaldılar, teknolojik aleti olmayanlar derse giremedi. Kırsal kesimler diğer imkanlardan da uzak kaldı.” (K7)

“Öğrencilerin derse aktif katılımlarını takip etmek zordu. Devam konusunda çok ciddi sıkıntılar yaşandı. Birçok öğrenci, materyal, araç, gereç ve internet konusunda eksiklikler yaşadı.” (K8)

“Ne yazık ki, öğrencilerin bazılarında teknoloji bağımlılığı oluştuğu kanaatindeyim. Bununla beraber her öğrencinin uzaktan eğitime erişim olmadığı için bu durumdaki öğrencilerin müfredattan geri kalması da olumsuz durumlar arasında yer almaktadır.” (K9)

“Davranış bozuklukları meydana geldi. Akademik anlamda gerilemeler oldu. Okul kültürüne uyum konusunda problemler yaşandı.” (K10)

“Öğrencilerin uzun süre okul ortamından uzak kalmaları, sosyal ve duygusal yönden olumsuzluklara neden olmuştur. Eğitim teknolojilerine ev ortamında sahip olamayan öğrencilerin akademik yönden olumsuz etkilendiğini düşünüyorum.” (K12)

“Teknoloji kullanımı konusunda bağımlılık ortaya çıktı. Sosyalleşme problemleri yaşamaya başladık.” (K13)

“Pandemi süreciyle beraber öğrencilerin sosyalleşme anlamında bir gerileme yaşadığını ve arkadaşlarından uzakta olmaları beraberinde okul kültüründen uzaklaşmalarına sebep olmuştur.” (K14)

“Uzaktan eğitimin olumsuz yanı öğrencileri gözlemleme, değerlendirme ve takip etme imkanının yeterince olmamasıdır.” (K15)

“Çalıştığım bölgede her öğrenci eşit imkanlara sahip olmadığı için uzaktan eğitime katılım düşük oranda oldu. Bu durum öğrencilerin eğitimden geri kalmalarına neden oldu.” (K17)

Pandemi Sonrasında Öğrencilerin Okula Gelme (Devam-Devamsızlık) Durumlarında Meydana Gelen Değişikliklere İlişkin Bulgular

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerine üçüncü soru olarak “Pandemi sonrasında öğrencilerinizin okula gelme durumlarında (devam-devamsızlık) ne gibi değişiklikler oldu?” sorusu yöneltildi. Verilen cevaplar Tablo 4’te gösterilmiştir

Tablo 4. *Pandemi Sonrasında Öğrencilerin Okula Gelme (Devam-Devamsızlık) Durumlarında Meydana Gelen Değişikliklere İlişkin Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Okula devam	<i>Değişim olmadı</i>	12
	<i>Değişim oldu</i>	5

Tablo 4’e göre, katılımcıların bu soruya vermiş oldukları vermiş oldukları cevaplar iki temaya ayrılmıştır. Bu temalar; “değişim oldu” ve “değişim olmadı” şeklindedir. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Pandemi süresince öğrencilerim evde çok sıkıldıkları için okula istekli ve sürekli olarak devam ettiler.” (K4)

“Pandemi sonrası öğrenciler uzaktan eğitimi sevmedikleri için okula gelişler daha güzel oldu. Bütün öğrenciler istekli olarak okula geliyorlar.” (K6)

“Çok fazla devamsızlık yapan öğrencim olmadı.” (K7)

“Uzun bir müddet sıkıntılar yaşandı ama genel olarak devam sorunu yaşamadık.” (K8)

“Pandemiden hemen sonra özellikle ailesinde sağlık problemi olan öğrenciler devam etme konusunda bazı problemler yaşadılar. Ancak pandeminin etkisini yitirmesiyle öğrencilerin okula gelme durumlarında herhangi bir olumsuzluk yaşanmadı.” (K12)

“Okula tekrardan adapte olunması konusunda problemler yaşandı.” (K13)

“Pandemi ile beraber çocukların okula gelme durumları azaldı. Bu da devam devamsızlık sorunu ortaya çıkardı.” (K14)

“Çocukların genelinde rehabet gözlemledim. Okula uyum sorunu, ilk başlarda derslere geç gelme problemi yaşanmıştı.” (K15)

“Pandemi döneminde çocuklar, okuldan ve arkadaşlarından uzak kaldıkları için devamlılık büyük oranda sağlandı. Sosyalleşme anlamında eksik kaldıkları için okula uzun süre hemen hemen eksiksiz devam edildi.” (K17)

Pandemi Sonrası Öğrenci Ders İçi Dikkat Süreleri Değişimine İlişkin Bulgular

Görüşme kapsamında sınıf öğretmenlerine sorulan “Pandemi sonrasında öğrencilerinizin ders içi dikkat sürelerinde nasıl değişiklikler oldu?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. *Pandemi Sonrası Öğrenci Ders İçi Dikkat Süreleri Değişimine İlişkin Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Öğrencinin dikkat süresi	<i>Azaldı</i>	13
	<i>Değişim olmadı</i>	3
	<i>Arttı</i>	1

Tablo 5'e göre pandemi sonrası öğrenci ders içi dikkat sürelerinde meydana gelen değişimlere yönelik çoğunlukla "azaldı" olarak belirtilmiştir. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

"Var olan dikkat sürelerinin daha da kısaldığını fark ettim." (K2)

"Dikkat sürelerinde ciddi derecede azalma oldu. Uzaktan eğitimde olan hızlı geçişler okul ortamında olmadığı için sorun yaşadılar." (K3)

"Pandemi bitiminde dikkat süreleri artış gösterdi. Daha dikkatli dinlemeye başladılar." (K6)

"Online yapılan ders süreleri 20 dakikayla sınırlıydı. Pandemi nedeniyle okullarda ders süreleri azaltılmıştı. Derslerin de sürelerinin kısaltılması nedeniyle dikkat sürelerinde herhangi bir değişim olduğunu düşünmüyorum." (K12)

"Uzaktan eğitime evde tek başlarına katıldıkları için dikkat dağıtıcı unsurlar fazla yer almıyordu. Genelde derse katılım ve dersi dinleme iyi yöndeydi. Pandemiden sonra sınıf ortamında arkadaşlarıyla sürekli iletişim kurmak istemeleri ve arkadaşlarının hal ve davranışları dikkatlerinin dağılmasına neden oluyordu. Bu durum ilk etapta fazla yaşansa da sonradan ortadan kalktı." (K17)

Pandemi Sonrası Öğrencilerin Ders içi Aktif Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular

Katılımcılara sorulan "Pandemi sonrasında öğrencilerinizin ders içi aktif katılım durumlarında ne gibi değişiklikler oldu?" sorusuna yönelik verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. *Pandemi Sonrası Öğrencilerin Ders İçi Aktif Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Derse aktif katılım	<i>Azaldı</i>	7
	<i>Kısa süreli azalma</i>	3
	<i>Aynı</i>	3
	<i>Arttı</i>	3
	<i>Fikrim yok</i>	1

Tablo 6'ya göre pandemi sonrası öğrencilerin ders içi katılım durumlarında "azalma olduğu, artma olduğu ya da aynı kaldığına ilişkin" görüşler belirtilmiştir. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

"Uzaktan eğitime alışmış öğrencilerin aktif sınıf ortamında eğitim ve öğretim görmeleri bazı öğrencilerde dikkat dağılmasına sebep olmuştur. Fiziksel olarak daha pasif, sadece anlatılanları dinlemeye yatkın, geri dönüp vermeyen birey özellikleri sergilenmiştir." (K1)

"Kısa süreli bir bocalama dönemi oldu ama sonrasında aktif hale geldiler." (K2)

"Ders içi aktif katılımları pandemi öncesindeki gibiydi." (K3)

"Ders eksiklikleri çok olduğu için aktif katılım yetersizdi." (K8)

“Başlangıçta ders içi aktif katılım oranlarında düşüşler yaşandı. Okula devam edildikten sonra bu durum düzeldi.” (K10)

“Tüm öğrencilerde olumlu yönde katılım arttı. Bilgi paylaşma istekleri arttı. Öğrencilerde bireysel başarıma duygusu ve yaparak yaşayarak öğrenme istekleri arttı. Uzaktan eğitime katılamayanlar da bu durum biraz daha az hissedildi.” (K17)

Pandemi Sonrasında Öğrencilerin Arkadaşları ile İletişimlerine İlişkin Bulgular

Katılımcılara sorulan “Pandemi sonrasında öğrencilerinizin arkadaşları ile iletişimlerinde ne gibi değişiklikler oldu?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Pandemi Sonrasında Öğrencilerin Arkadaşları ile İletişimlerine İlişkin Bulgular

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Akran iletişimi	<i>Yakın arkadaşlıkların kurulması</i>	5
	<i>Saldırgan davranışlar sergileme</i>	4
	<i>İletişim sorunları</i>	4
	<i>Sosyalleşme sorunları</i>	2
	<i>Uyum problemleri</i>	1
	<i>Duygu ve düşünceleri ifade edememe</i>	1
	<i>Göz kontağı kuramama</i>	1
	<i>Değişim olmaması</i>	1

Tablo 7’ye göre pandemi sonrasında öğrencilerin arkadaşları ile iletişimlerinde “iletişim sorunları, uyum problemleri, göz kontağı, sosyalleşme, saldırganlık sorunları görülmekle birlikte daha yakın arkadaşlıkların kurulduğuna” dair bulgularda elde edilmiştir. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Uzaktan eğitim süreci sonunda bu öğrencilerde bir takım uyum problemleri gözlemlenmiştir. Daha içe kapanık kendini duygu düşüncelerini ifade edemeyen arkadaşlarıyla göz kontağı kuramayan beden diline yeterince kullanamama gibi... Bunun yanı sıra bazı öğrencilerde ise bu durum tam tersi olmuş, daha fazla iletişim kurabilme gereksinimi duyan arkadaşlık bağlarını kuvvetlendirme çabası içerisinde olan davranışlar gözlemlenmiştir.” (K1)

“Birbirlerini çok özlediklerinden iletişimleri eskisine göre arttı.” (K3)

“Arkadaşlarıyla iletişimlerinde kullandıkları dil daha kaba oldu. Birbirlerine kırıcı sözler söylüyorlardı, sürekli bir kavga oluyordu. Arkadaşlık ortamı çok fazla sağlayamadılar. Birlikte oyun oynayamıyorlardı.” (K5)

“Öğrencilerin arkadaşlarıyla olan iletişiminde bir artış gözlemlenmiştir. İletişimin pandemi öncesine kıyasla daha samimi olduğunu söylemek mümkün.” (K9)

“Saldırgan anlaşma ve iletişim problemleri yaşandı. Karşısındakileri dinlememe sorunları ortaya çıktı.” (K10)

“Öğrenciler okul kültüründen uzaklaştılar. Daha çok sokak ağzını ve argo kelimeleri kullandılar.” (K11)

“Arkadaşlarına kavuşmanın verdiği istemiş ve heyecanla arkadaşları ile daha iyi ilişkiler kurdular.” (K12)

“Teknolojik ürünlerle çok fazla zaman geçirdikleri için sosyalleşme konusunda problemler yaşanmaya başlandı.” (K13)

“Uzun süre dışarı çıkamayan ve birbirini göremeyen öğrencilerde agresif tavırlar gözlemledim. Sınıf ve okuldaki akranlarıyla olan iletişim becerilerinde gerileme ve birbirlerine karşı agresif tavırlar gördüm.” (K14)

“Pandemi süresince arkadaşlarından uzak kaldıkları için büyük iletişim sıkıntıları yaşadılar. Okulda sürekli kendi aralarında konuşma istekleri oluyordu. Bu da derse olan ilgi ve alakalarını olumsuz etkiliyordu. Pandeminin en büyük zararlarından biri öğrenciler arasındaki iletişim kopukluğu oldu.” (K17)

Pandemi Sonrası Dönemde Öğrencilerdeki Duygusal Değişimlere Dair Bulgular

Katılımcılara sorulan “Pandemi sonrasında öğrencilerinizde ne tür duygusal değişiklikler (korku, kaygı vb.) oldu?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. *Pandemi Sonrası Dönemde Öğrencilerdeki Duygusal Değişimlere Dair Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Duygusal değişiklikler	<i>Tekrar hastalık kaygısı</i>	9
	<i>Tekrar uzaktan eğitime geçme kaygısı</i>	3
	<i>Değişiklik yok</i>	2
	<i>Sinirli olma</i>	1
	<i>Tedirginlik</i>	1
	<i>Çekingenlik</i>	1
	<i>Duygusallık</i>	1
	<i>İlgisizlik hali</i>	1
	<i>Akademik yetersizlik</i>	1
	<i>Kaygı azalması</i>	1

Tablo 8’ye göre pandemi sonrasında öğrencilerin duygusal durumlarında “çeşitli kaygılar, sinirlilik, tedirginlik, çekingenlik, duygusallık ve ilgisizlik” gibi değişimlerin meydana geldiğine dair bulgulara elde edilmiştir. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Tehlike ve kaygı arasında bir bağ olmasından dolayı öğrencilerde hasta olma tehlikesiyle karşı karşıya kalındığı için birtakım kaygılar oluşmuştur. Görülen bu kaygı belirtilerinden dolayı rehberlik çalışmaları yapılmış ve ortaya çıkan kaygılar biraz da olsa azaltmaya çalışmıştır.” (K1)

“Pandeminin etkisiyle kaygı durumu bir süre devam etti.” (K2)

“Televizyonlardaki ölüm haberlerini izlediklerinden dolayı hepsinde korku vardı. Yakınlarını kaybedenlerde bu duygusal çöküntü daha fazla oldu. Aynı durumun bir daha yaşanmasından korkuyorlardı.” (K3)

“Öğrencilerin çoğu tedirgindi.” (K4)

“Çekingenlik çok fazla gözlemlemiştii. Duygusalılık artmıştı. Bazı öğrencilerde kaygı da fazlaydı.” (K5)

“Pandemi zamanında öğrencilerde oluşan korku, endişe, kaygı gibi duygular pandemi sonrasında azalarak minimuma indi.” (K10)

“Hastalığa yakalanma, arkadaşlarından, öğretmenlerinden ve okulundan tekrar uzakta kalabilme gibi korkular yaşadılar.” (K12)

“Pandemi sonrası öğrencilerde korku, kaygı ve sinir hali çoğunlukla gözlemlendi. Özellikle derse katılamayan öğrencilerde korku ve kaygı üst düzeydeydi.” (K14)

“Hastalığa yakalanma korkusu tekrar uzaktan eğitime geçme kaygısı vardı.” (K15)

“Özellikle uzaktan eğitime katılamayan öğrencilerde geri kalma korkusu yaşandı çünkü okula gelince öğrencilerde bazı bilgilerin eksik olduğunu veya olmadığını fark ettiler. Bir daha uzaktan eğitime geçilirse tekrar aynı durumu yaşayacaklarından endişe duydular.” (K17)

Pandemi Sonrası Dönemde Öğrencilerde Meydana Gelen Davranış Sorunlarına Dair Bulgular

Katılımcılara sorulan “Pandemi sonrası dönemde öğrencilerinizde gözlemlediğiniz davranış sorunları (saldırganlık, kötü söz kullanma, yalan söyleme, inatçılık, çalma vb.) nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. *Pandemi Sonrası Dönemde Öğrencilerde Meydana Gelen Davranış Sorunlarına Dair Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Davranış sorunları	<i>Agresiflik (saldırganlık)</i>	10
	<i>Kötü söz kullanma</i>	8
	<i>Davranış sorunları olmadı</i>	6
	<i>Yalan söyleme</i>	5
	<i>Sorumluluklarını yerine getirmeme</i>	3
	<i>İnatçılık</i>	2
	<i>Hırsızlık</i>	1

Tablo 9’a göre pandemi sonrasında öğrencilerin davranışlarında “yalan söyleme, sorumlulukları yerine getirmeme, saldırganlık, küfür söyleme, inat ve hırsızlık” gibi değişimlerin meydana geldiğine dair bulgular elde edilmiştir. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Genel olarak öğrencilerde davranış sorunları ortaya çıkmamıştır. Yalnız birkaç öğrencide uzaktan eğitim sürecinde bilgisayarda vakit geçirme alışkanlığını kazandıkları için ve şiddete dayalı oyunlar oynadıkları için agresif ve saldırgan davranışlar gözlemlenmiştir.” (K1)

“Birbirleriyle sürekli kavga ediyorlar ve hatalı olduklarını kabul etmiyorlar. Söz dinlemiyorlar ve kurallara uymuyorlar. Birbirlerini yaralayıcı bir şekilde saldırabiliyorlar.” (K5)

“Yalan söyleme olayları artış gösterdi.” (K6)

“Belirgin davranış sorunları yoktu. Süreklilik gösteren bir sorun yaşanmadı.” (K7)

“Bu konuda öğrencilerde daha çok kötü söz kullanma, yalan söyleme sorumluluğunu yerine getirmeme gibi davranış bozuklukları gözlemledim.” (K9)

“...bazen arkadaşlarına hoş olmayan kelimeler kullandıklarını gözlemledim.” (K12)

“Pandemi sonrası öğrencilerde özellikle saldırganlık, yalan söyleme ve kötü söz kullanma davranışlarında artış gözlemlendi.” (K14)

“Öğrencilerimde ciddi bir davranış bozukluğu fark etmedim. Sorumluluk alma duygularını da eksiklik olduğunu fark ettim.” (K17)

Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarda Başa Çıkarken Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere Dair Bulgular

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerine sorulan “İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkarken kullandığınız yöntem ve teknikler nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bulgular Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. *Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarda Başa Çıkarken Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere Dair Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkarken kullanılan yöntem ve teknikler	<i>Oyunlaştırma (örnek durum)</i>	4
	<i>Yanlış davranışı açıklama</i>	3
	<i>İkinci tip ceza</i>	3
	<i>Görmemezlikten gelme</i>	2
	<i>Rehberlik servisine yönlendirme</i>	2
	<i>İstenen davranışların ödüllendirilmesi</i>	2
	<i>Aile ile iletişim</i>	2
	<i>Rol model olma</i>	1
	<i>Ara verme</i>	1
	<i>Sosyal etkinliklere yer verme</i>	1
	<i>Göz teması</i>	1
	<i>İkna</i>	1

Tablo 10 incelendiğinde, katılımcıların istenmeyen davranışları ortadan kaldırmak için kullandıkları yöntemlere yönelik veriler analiz edildiğinde çoğu öğretmenin birden fazla yöntemi tercih ettiği görülmüştür. Öğretmenler, karşılaştıkları davranış sorunlarının türüne bağlı olarak hangi yöntemi seçtiklerini açıklamışlardır. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“İstenmeyen davranış, diğer öğrencileri rahatsız etmeyecek düzeyde ise yapılan davranışa tepki vermeyerek kendi kendine sönmesini beklerim. Fakat bu davranış diğer arkadaşlarını rahatsız edecek, arkadaşlarına zarar verecek derecede ise ikinci tip ceza kullanırım. Öğrenciye değerli olduğunu hissettiririm. Yapılan davranışın

olumsuz sonuçlarını öğrencinin kendisinin bulmasını sağlarım ve rehberlik servisiyle iş birliği içerisinde olurum.” (K1)

“Drama yöntemini kullanarak istenmeyen davranışın aynısına maruz bırakıyorum. Davranışını sürdürmeye devam ederse oyunlardan ödüllere eğlenceden mahrum bırakıyorum.” (K3)

“Göz teması kurarak yanlış olan davranışın farkına varmasını sağlarım.” (K4)

“Bu süreçte çok kızmadan, suyuna giderek ikna yöntemlerini kullandım.” (K6)

“Sevecen ve anlayışlı bir tavırla konuşmak.” (K7)

“Bu konuda en çok rol model olma yöntemini kullanıyorum. Bunun yanında davranışın yanlış olduğunu ve sonuçlarında neler yaşanabileceğini anlatarak başa çıkmaya çalışıyorum.” (K9)

“Bu davranışları gösteren öğrencilerin ilk önce aileleriyle görüşmeler yaptım. Çoğu zaman aile görüşmeleri yeterli oluyordu. Tekrarlayan durumlarda öğrenciyi ve ailesini okulun rehberlik servisine yönlendiriyordum.” (K12)

“İstenmeyen davranışların niçin yanlış olduğunu ve bu davranışların nasıl zararlara yol açabileceği üzerinde bütün sınıf öğrencileriyle birlikte konuşup, davranışların yanlış ve doğrularını göstermeye çalıştım.” (K13)

“... Kimi zaman görmezden gelme, kimi zaman birebir konuşma, kimi zaman ara verme yöntemlerini kullandım.” (K14)

“İstenmeyen davranış durumları pek olmadı. Okula uyum problemleri gözlemlerdim. Uyum sürecini atlatmak için sosyal etkinlikler, oyunlar ile süreç aşıldı.” (K15)

“Mahrum bırakma yöntemi ve istenen davranışları ödülle pekiştirerek.” (K16)

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Tecrübeleri Neticesinde Olası Yeni Uzaktan Eğitim Süreci İçin Önerilerine Dair Bulgular

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerine sorulan “Olası yeni bir uzaktan eğitim süreci için önerileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. *Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Tecrübeleri Neticesinde Olası Yeni Uzaktan Eğitim Süreci İçin Önerilerine Dair Bulgular*

Tema	Kodlanmış Öğretmen Bilgileri	n
Öneriler	<i>Eşit imkân</i>	14
	<i>Teknolojik alt yapının iyileştirilmesi</i>	8
	<i>Veli eğitimi</i>	4
	<i>Hizmet içi eğitim</i>	3
	<i>Bütüncül program</i>	2
	<i>EBA benzeri alternatif platformlar</i>	2
	<i>Nitelikli yazılı kaynak</i>	1
	<i>Hibrit eğitim modeli</i>	1

Tablo 11'e göre katılımcıların önerileri “imkân eşitliği, teknolojik altyapı, duyuşsal ve motor becerileri de kapsayan bütüncül program, veli eğitimi, yeterli ve nitelikli kaynak, öğretmen eğitimi, alternatif platformlar, hibrit eğitim” gibi görüşler şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu görüşlere yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Olası bir uzaktan eğitim süreci yaşandığı takdirde öğrencilerin sadece bilişsel değil, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir.” (K1)

“Öğretmenlere uzaktan eğitimle ilgili yeni yöntemler için çeşitli eğitimler verilmeli.” (K2)

“İnternet altyapısı sağlamlaştırılması her öğrencinin erişebilmeleri için gerekli destek verilmelidir.” (K4)

“.... tüm çocuklara ulaşamıyorduk. (İnterneti telefonu vb. olmayanlar olabiliyordu.) İşlenen konular pekişmiyordu. Olası bir uzaktan eğitim süreci olacak olursa da konuların pekişmesi için daha donanımlı çalışma kitaplarının olması gerektiğini düşünüyorum...” (K5)

“EBA TV’lerin açılması ve pandemiden sonra da yayına devam etmesi öğrencilerin eksik derslerini tamamlamalarına yardımcı oluyor. Ama özellikle kırsal kesimde yaşayan öğrenciler için teknolojik destekler sağlanmalı, aile eğitimlerine önem verilmelidir.” (K12)

“Eğer tekrardan uzaktan eğitim sürecine geçilecekse bunun altyapısı oluşturulmalı. En önemli sorun internet ve derste kullanılacak araç gereçlerin temininin sağlanması. Öğrencilerin bu eksiklikleri tamamlandıktan sonra uzaktan eğitim verilmesi daha verimli ders işlenmesini sağlayacaktır.” (K14)

“Öncelikle öğretmen, öğrenci ve velilerin hepsine uzaktan eğitim konusunda tam anlamıyla gereken eğitim verilmelidir. Herkese sürece katılma imkânı tanınmalıdır.” (K17)

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın birinci problem durumunda, pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarının incelenmesi sonucunda, uzaktan eğitim yöntemlerinin çeşitli olumlu etkileri araştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen görüşleri doğrultusunda, uzaktan eğitim uygulamalarının, öğrencilerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmasına, bireysel öğrenme becerilerinin gelişmesine, daha fazla içerik erişimine, materyal ve eğitim maliyetinin azaltılmasına ve ailelerin eğitim sürecine daha fazla dahil olmasına olanak tanıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, literatürdeki çalışmalarla da uyumludur. Özdoğan ve Berkant (2020), uzaktan eğitim sisteminin zaman ve mekândan bağımsızlık sağladığını ve öğrencilerin teknolojik becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Lindner vd. (2020), bireysel öğrenme becerilerine katkıda bulunduklarını, Kichera ve Dimitrova (2020) ise daha fazla içeriğe erişim imkânı sunduklarını ve teknoloji kullanma becerilerini artırdıklarını tespit etmişlerdir. Başaran vd. (2020) ise uzaktan eğitimin eğitim sürecinin kesintiye uğramamasını sağladığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla, bu araştırma ile literatürdeki bulgular arasında önemli bir paralellik olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırmanın ikinci problem durumunda katılımcıların verdiği cevaplar neticesinde pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarının sağlık (teknoloji bağımlılığı, bazı sağlık problemleri), imkansızlıklar ve teknik eksikliklerden dolayı yetersiz katılım, sosyalleşememe, okul kültüründen uzaklaşma, verimli ders işleyememe gibi sorunlar ortaya çıkarmış olduğudur. Bu konuda yapılan çalışmalara göre, Arslan ve Gök (2023) öğrencilerin erişiminin sınırlı olduğunu ve çeşitli altyapı sorunlarının derslerin verimini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Arısoy ve Özer (2023) ise duyuşsal gelişim açısından öğrencilerin sosyalleşme, okula ve kurallara uyma, disiplinsizlik ve teknoloji bağımlılığı gibi sorunlar yaşadıklarını tespit etmiştir. Özova (2023) çevrim içi öğrenme deneyimlerinde isteksizlik, motivasyon eksikliği, iletişim ve etkileşim problemleri gibi zorluklar olduğunu belirtmiş, ancak bazı öğretmen ve öğrencilerin hedeflenen öğrenmeleri gerçekleştirdiklerini ve iletişim becerilerinin geliştiğini vurgulamıştır. Erdoğan vd. (2022) yaptığı çalışmada teknolojik donanım eksikliğinin, uzaktan eğitimde karşılaşılan en büyük sorun olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Kılıç (2022) ise öğrencilerin canlı dersler sırasında altyapı ve internet sorunları, teknik sorunlar, cihaz sorunları, uygulama sorunları ve bireysel sorunlar yaşadıklarını ifade etmiştir. Taş (2021) uzaktan

eğitimin öğrencilerin sosyal etkileşimini kısıtlaması, teknoloji bağımlılığı riskini artırması ve derse erişim sorunlarının yaşanması gibi olumsuz yönlerini sıralamıştır. Kantos (2021) ilkököl kademesindeki öğretmenlerle yaptığı çalışmada internet ve teknolojik altyapı gibi konularda eksiklikler yaşayan öğrencilerle iletişimde zorluklar yaşandığı sonucuna ulaşmıştır. Başaran vd. (2020) tarafından yapılan araştırmada uzaktan eğitimin etkililiği üzerine elde edilen sonuçlarda etkileşimin sınırlı olduğu, öğrencilerin derse aktif olarak katılamadığı, bireysel farklılıklara uygun olmadığı ve teknik sorunlardan dolayı derse girişte zorluklar yaşandığı belirtilmiştir. İmamoğlu ve Siyimer-İmamoğlu (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları öğrencilerin uzaktan eğitime erişimde sorun yaşadıkları denetim, motivasyon ve teknik sorunların olduğunu göstermiştir. Özdoğan ve Berkant (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimin dezavantajları olarak motivasyon kaybı, ölçme ve değerlendirme eksikliği, internet ve bilgisayar gibi kaynakların yetersizliği, eğitimde fırsat eşitsizliği, iletişim ve etkileşim yetersizliği, teknik problemler, sosyalleşme yetersizliği gibi durumları tespit etmişlerdir. Bu noktada, mevcut araştırma sonuçları ile diğer araştırma sonuçlarının tutarlı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın üçüncü problem durumunda katılımcıların verdikleri cevaplar neticesinde okula devam durumlarında katılımcıların büyük çoğunluğunun değişim olmadığını, bunun sebebinin pandemiden dolayı dışarı çıkamayan, sosyalleşemeyen öğrencilerin arkadaşlarıyla bir araya gelme isteğinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Ancak, katılımcıların bir kısmı devamsızlık yapma durumlarının arttığını, ancak sonraki süreçte bu durumun pandemi öncesi döneme döndüğünü belirtmişlerdir. Literatürdeki çeşitli çalışmalar incelendiğinde; Karaman ve Nazlı-Tutaş (2023) öğrencilerin okuldan uzaklaştıkları, örgün eğitim dışı alternatiflere yöneldikleri ve devamsızlığın arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Baloğlu ve Fırat (2022) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin yüz yüze eğitimi öğrencilerin derse devamlılığı açısından daha uygun buldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma kapsamında sorulan bir diğer soru ise pandemi sonrası dönemde öğrencilerin ders içi dikkat sürelerinde değişim olup olmadığıdır. Araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğuna göre, pandemiden sonra yapılan yüz yüze eğitimlerde öğrencilerin ders içi dikkat sürelerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Az sayıda katılımcının görüşüne göre ders içi dikkat sürelerinde değişim olmadığı veya arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönde Küçükturan ve Yurdusever (2023) yaptıkları çalışmada pandemi sonrası dönemde öğrencilerde dikkat dağınıklığı, komutları alma ve uygulamada zorluk, okuduğunu anlama, problem çözmede eksiklikler, dinleme, anlama ve algılamada zorluk, zaman yönetiminde sorun, odaklanma sorunları gibi bilişsel tutum ve davranışlarda değişime dönük bulgular gözlemlemişlerdir.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan bir diğeri, öğrencilerin derslere katılım durumlarının pandemi öncesi döneme göre daha az olduğu yönündedir. Araştırmaya katılan katılımcılar bu durumu öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde ekran başında edilgen olmaları ve uzaktan eğitime yeterince katılamamış olan öğrencilerin konu(bilgi) eksikliklerinden kaynaklandığı düşünmektedirler. Bu sonuç ile alakalı literatürde herhangi araştırma sonucuna rastlanmamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, pandemi sonrasında öğrencilerin iletişim ve uyum problemleri yaşadığı, bu problemlerin akran ilişkilerine yansıdığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Karaman ve Nazlı-Tutaş (2023), yaptıkları çalışmada pandemi sırasında öğrencilerin fiziksel ve sözel saldırgan tepkiler gösterdiğini ve aileleriyle, okul yetkilileriyle çatışmalara girdiklerini belirtmişlerdir. Küçükturan ve Yurdusever (2023) ise pandemi sonrası dönemde öğrencilerde sosyal ilişki kurma ve arkadaş edinme becerilerinde zorluk, oyun oynayamama, iletişim becerilerinde değişime yönelik sonuçlara ulaşmışlardır. Arısoy ve Özer (2023) ise öğrencilerin duyuşsal gelişim açısından sosyalleşme, okula ve kurallara uyma, disiplinsizlik, teknoloji bağımlılığı gibi sorunlar yaşadığını tespit etmişlerdir.

Öğrencilerdeki duygusal değişikliklerle ilgili olarak, öğretmenlerin görüşlerine dayanarak elde edilen bir diğer sonuç ise pandemi sonrasında öğrencilerin kaygı, sinirlilik hali, ilgisizlik, aşırı duygusallık gibi duygusal değişiklikler göstermesidir. Biçer ve Karademir (2022) araştırmalarında, okul yönetimleri, öğrenci ve velilerin akademik başarı, sınav sistemleri, zaman yönetimi, bilinçli teknoloji kullanımı, sosyal beceriler ve psikolojik dayanıklılık gibi alanlarda desteklenmeleri gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Mikuskova ve Veresona (2020) araştırmalarında, okulların kapanması nedeniyle olumsuz duyguların belirgin bir şekilde arttığını tespit etmişlerdir.

Öğrencilerde saldırgan davranışların ortaya çıkmasının öğretmenler tarafından pandemi ile ilişkilendirilmesiyle elde edilen bir diğer sonuç ise öğrencilerin şiddet eğilimi gösterme davranışlarının yüz yüze eğitime geçilen süreçte de devam etmesinin sebebinin, Covid-19 sürecinde öğrencilerde meydana gelen davranışsal ve duygusal bozukluklar olduğu sonucudur. Küçükturan ve Yurdusever (2023) yaptıkları çalışmada pandemi sonrası dönemde öğrencilerde şiddet içerikli oyunlarda artış, öfke kontrolü sağlayamama, küfür ve argo sözcük kullanımı, kavga etme gibi saldırgan davranışlara dönük sonuçlara ulaşmışlardır.

Öğrenci davranışlarındaki istenmeyen değişikliklerle başa çıkarken, öğretmenlerin kullandığı yöntemler arasında oyunsallaştırma, açıklama, örnek verme, etkili iletişim, göz teması, ikna, rehberlik servisine yönlendirme gibi olumlu yaklaşımların yanı sıra ikinci tip ceza

ve ara verme gibi olumsuz etkileri olabilecek yöntemleri de kullanma eğiliminde oldukları görülmüştür. Bu noktada, Başar'ın (1999) önerileri dikkate alınabilir; öğrenci davranışlarının kökenini anlamak, istenmeyen davranışları görmezden gelmek, öğrenciyi uyarıcı bir şekilde bilgilendirmek gibi farklı yaklaşımlar öğrenci davranışlarını düzeltmede etkili olabilir. Ayrıca, öğrencilerin istenmeyen davranışları devam ettiğinde veya ciddi sorunlar yaşandığında, rehberlik servisine yönlendirildikleri belirtilmiştir. Bu, Sarıtaş'ın (2006) önerisi doğrultusunda, istenmeyen davranışların önlenmesi açısından rehberlik servislerinden daha fazla yararlanmanın önemini vurgulamaktadır.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç ise olası bir uzaktan eğitim sürecinde teknolojik altyapı, veli ve öğretmen eğitimi, bütüncül gelişimi destekleyen programlar, hibrit eğitim, alternatif uzaktan eğitim platformları ve nitelikli içeriklerin hazırlanması ve uygulanması yönündeki önerilerdir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim tecrübelerine dayalı olarak önerdikleri bu faktörler, olası yeni bir uzaktan eğitim sürecinin daha başarılı ve etkili bir şekilde uygulanmasına katkı sağlayabilir. Herkese eşit fırsatlar sunmak, teknolojik altyapıyı iyileştirmek, duyuşsal ve psikomotor becerilere odaklanmak, velileri bilgilendirmek ve hizmetiçi eğitimler düzenlemek bu sürecin önemli bileşenleridir.

Bu öneriler, Pişken (2021), Erbaş (2021), Başaran vd. (2020), Çakın ve Külekçi-Akyavuz (2020), Demir ve Özdaş (2020), Özdoğan ve Berkant (2020), Lassoued vd, (2020), Moralista ve Oducado (2020) tarafından yapılan araştırmalardan da ortaya çıkan benzer önerilerle paralellik göstermektedir. Öğretmenlerin teknolojik bilgi ve becerilerinin artırılması, eğitim materyallerinin çeşitlendirilmesi, fırsat eşitsizliğinin giderilmesi, velilere eğitim verilmesi gibi konularda yapılan öneriler, literatürdeki araştırmaların sonuçlarıyla genel bir uyum içindedir.

Bu araştırmada ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarının incelendiği bu araştırma, öğretmen görüşleri ve literatürdeki çalışmaların birleşiminden elde edilen bulgularla zenginleşmiştir. Uzaktan eğitimin, öğrencilerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmalarına, bireysel öğrenme becerilerinin gelişmesine, içerik erişimine ve eğitim maliyetlerinin azaltılmasına olumlu katkılar sağladığı tespit edilmiştir. Ancak, sağlık sorunları, teknik eksiklikler ve imkansızlıklar gibi zorluklar nedeniyle yetersiz katılım, sosyal ilişkilerde zorluklar ve öğrenci davranışlarında değişim gibi sorunlar da ortaya çıkmıştır.

Öğretmenler, bu zorluklarla başa çıkarken çeşitli stratejiler kullanmış, ancak öğrencilerin duygusal ve sosyal gelişiminde bazı olumsuz etkilerin olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin ders içi dikkat sürelerinde azalma, devamsızlık eğilimleri ve sosyal ilişkilerde zorlanma gibi durumlar gözlemlenmiştir.

Araştırma, uzaktan eğitim süreçlerinin daha etkili ve sürdürülebilir olabilmesi için teknolojik altyapının güçlendirilmesi, öğretmen ve veli eğitimine odaklanma, bütüncül gelişimi destekleyen programların uygulanması gibi öneriler sunmaktadır. Bu öneriler, benzer konularda yapılmış diğer araştırmaların sonuçları ile de uyumludur.

Öneriler

Araştırmacılara öneriler

- Bu araştırmada ilkokul öğrencilerinde meydana gelen değişimler ele alınmıştır. Diğer eğitim kademelerindeki öğrenciler için de benzer çalışmalar yapılabilir.
- Bu çalışmada öğrencilerde pandemi döneminde meydana gelen davranış değişiklikleri ele alınmıştır. Farklı akademik çalışmalarda pandemi döneminde meydana gelen öğrenme kayıpları incelenebilir.
- Gerçekleştirilen bu çalışma sadece Bitlis ili ve ilçeleriyle sınırlandırılmıştır. Farklı çalışmalarda çalışma daha farklı iller hatta ülkeler de dahil edilerek daha fazla katılımcının dahil olduğu bir çalışma yapılabilir.
- Uzaktan eğitim sürecinin çocuklar üzerindeki etkilerini daha ayrıntılı ve derinlemesine incelemek için nicel ve karma araştırmalar yapılabilir.

Öğretmenlere Öneriler

- İnteraktif öğrenme platformlarını kullanmak ve çevrimiçi ders içerikleri oluşturmak için kişisel gelişim çalışmalarına katılınabilir.
- Uzaktan eğitimde öğrenci katılımı ve motivasyonu kritik önem taşır. Dersler daha etkileşimli hale getirilebilir, öğrenciler konuşmaya teşvik edilebilir ve ilgi çekici öğrenme materyalleri kullanılabilir.
- Duygusal zorluklar yaşayan öğrencilere destek sunulabilir, stres yönetimi tekniklerini öğretilir ve gerektiğinde rehberlik hizmetlerine yönlendirilebilir.
- Uzaktan eğitimde daha etkili olabilmek için dijital öğretim becerileri, çevrimiçi sınıf yönetimi ve öğrenci destek stratejileri gibi alanlarda gelişim çalışmalarına öğretmenler katılabilirler.

Velilere Öneriler

- Evde çocuğa düzenli bir çalışma alanı oluşturulabilir.
- Çocukların sosyal bağlarını sürdürmesini teşvik edilebilir. Arkadaşlarıyla çevrimiçi iletişimde kalmalarına izin verilebilir ve güvenli sanal etkileşimleri teşvik edilebilir.
- Çocuğun duygularını ve düşüncelerini ifade etme becerilerini geliştirmesine yardımcı olunabilir. Duygusal zorluklarla başa çıkmalarına destek olunabilir.

KAYNAKÇA

- Akın F., & Aslan N. (2021). Covid-19 pandemisinde okul öncesi dönemindeki öğrencilerin uzaktan eğitimi: Bir eylem araştırması. *Alanyazın-CRES Journal* 2(1), 7-14. <http://dx.doi.org/10.22596/cresjournal.0201.7.14>
- Akman, A. (2021). *İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları* (Tez No. 662170) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Albay, H. (2023). *Koronavirüs (Covid-19) pandemisi çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik yarar algılarının incelenmesi*. (Tez No. 777699) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alkan, C. (1987). Açıköğretim: Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Yayın*, (157).
- Alper, A. (2020). Pandemi sürecinde k-12 düzeyinde uzaktan eğitim: Durum çalışması. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın sürecinde Türkiye'de ve dünyada eğitim*, 45-67. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787735>
- Arabacı, S. (2020). *Öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları*. (Tez No. 672270) [Yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi-Erzincan]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arar, A., & Çakmakçı, B. (1999,15-16 Kasım). *Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi, uzaktan eğitim uygulama modelleri ve maliyetleri*. Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 25-28.
- Arısoy, E., & Özer, N. (2023). Öğretmen görüşlerine göre pandemi sürecinin ilkökula yeni başlayan öğrenciler üzerindeki etkileri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2),297-311. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1128687>
- Arslan, Y., & Gök, B. (2023). Covid-19 salgın döneminde sınıf öğretmenlerinin çevrimiçi derslerde karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri. *Trakya Journal of Education*, 13(2), 1342-1355. <https://doi.org/10.24315/tred.1145728>
- Aydın-Çolak, E., Şeren, N., Tut, E., & Kiroğlu, M. K. (2023). Türkiye ve Almanya'daki bazı ilkökul öğretim programlarının teknoloji eğitimi bağlamında karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (66), 600-630. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1159348>
- Baker, C., Wuest, J., & Stern, P. N. (1992). Method slurring: The grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17(11), 1355-1360. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.1992.tb01859.x>
- Balaman, F., & Tiryaki, S. H. (2021). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84. <https://doi.org/10.15869/itobiad.769798>
- Baloğlu, E., & Fırat, M. (2022). İlkokul öğretmenleri Covid-19 pandemi deneyimlerine dayalı olarak uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimi nasıl karşılaştırıyorlar?. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 1-35. <https://doi.org/10.51948/auad.1069056>

- Basilaia, G., & Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 Coronavirus (Covid-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4). <https://doi.org/10.29333/pr/7937>
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1152012>
- Bayındır, G., & Kahraman, B. (2023). Eğitimde zorunlu dijitalleşme: uzaktan/online eğitim uygulamalarında yaşanan sorunlar ve sosyolojik yansımaları. *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 101-134. <https://doi.org/10.59182/tudad.1265274>
- Biçer, Y., & Karademir, S. (2022). Psikolojik danışmanların gözünden uzaktan eğitim sürecinde psikolojik hizmetler. *Social Sciences Studies Journal (SSSJOURNAL)*, 8(106), 4609-4619. <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.66923>
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/24670>
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/25005>
- Çakın, M., & Akyavuz, E. K. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansıması: Öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Science sand Education Research*, 6(2), 165-186. <https://doi.org/10.24289/ijsser.747901>
- Canan, F. (2010). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı, disosiyatif belirtiler ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki*. (Tez No. 271905) [Tıpta uzmanlık tezi, Düzce Üniversitesi-Düzce]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ceylan, V. K., & Gündoğdu, K. (2018). Bir olgubilim çalışması: Kodlama eğitiminde neler yaşıyor?. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(2), 1-34. <https://doi.org/10.17943/etku.340103>
- Çoban, S. (2013). Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi, *İstanbul: XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı*.
- Çok, C., Günbatır, M. S. (2022). Covid19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktaneğitime ilişkin özyeterlik algıları. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 12(1), 57-81. <https://doi.org/10.17943/etku.942850>
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 49(1), 273-292. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.775620>
- Demir, S., & Kale, M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(8). <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>
- Demir, T. (2021). *Mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenlerinin ve öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi*. (Tez No. 673315) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Dündar, H., Batmaz, O., & Batmaz, M. C. (2023). Covid-19 salgını dönemi eğitim alanında ilkököl düzeyine yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(2), 989-1007. <https://doi.org/10.24315/tred.1103302>
- Erbaş, Y. H. (2021). Covid-19 salgını döneminde eğitim: İlkokuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 360-380. <https://doi.org/10.16916/aded.851724>
- Erbil, D. G., Demir, E., & Erbil, B. A. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 16(3). <http://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.49745>
- Erdoğan, A., Atmaca, G., Kesik, A., & Hoplamaz, F. (2022). Öğretmenlerin pandemi sürecinde (Covid-19) uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri. *Academic Social Resources Journal*, 7(42), 1202-1212. <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.64906>
- Ergüzen, A. (2012). *Kullanıcı etkileşimli öğrenim yönetim sistemi (ÖYS) tasarımı*. (Tez No. 344032) [Doktora tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Fidalgo, P., Thormann, J., Kulyk, O., & Lencastre, J. A. (2020). Students' perceptions on distance education: A multinational study. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17(1), 1-18. <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00194-2>
- Gümüşel, G., & Dölen, H. (2022). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitime tarihsel bir bakış ile gelecek eğilimler. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 15, 152-166. <https://socratesjournal.org/index.php/pub/article/view/125>
- Holt-Lunstad, J. (2017). The potential public health relevance of social isolation and loneliness: Prevalence, epidemiology, and risk factors. *Public Policy & Aging Report*, 27(4), 127-130. *Public Policy & Aging Report*, 27(4), 127-130. <https://doi.org/10.1093/ppar/prx030>
- Hürriyet Gazetesi. (2021). 2020-2021 eğitim-öğretim yılı sona eriyor. (15/03/2022 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/2020-2021-egitim-ogretim-donemi-sona-eriyor-41843826> adresinden alınmıştır).
- İmamoğlu, H. V., & İmamoğlu, F. S. (2020). Coronavirüs salgını ve uzaktan eğitim süreci hakkında öğretmen görüşleri: Şehit Bülent Yalçın Spor Lisesi ve Şehit Ertan Yılmaz Güzel Sanatlar Lisesi (Sinop) örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(4), 742-761. <https://www.acarindex.com/pdf/acarindex-fb38b40d-0911.pdf>
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.
- Kanlıkılıçer, P. (2005). *Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği: Geçerlilik güvenilirlik çalışması* (Tez No. 188733) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kantos, Z. E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri. *MSGSÜ Sosyal Bilimler*, 1(23), 476-491. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/msgsusbd/issue/69550/1108391>
- Karaca, İ., Karaca, N., Karamustafaoğlu, N., & Özcan, M. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararına ilişkin algılarının incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 3(1), 209-224. <https://doi.org/10.47793/hp.844113>

- Karademir, Ç., & U, Akgül. A. (2019). Öğretmenlerin “Etkili sosyal bilgiler öğretmeni” algısı: Bir nitel araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 186-206. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.532411>
- Karalı, Y., Aydemir, H., Coşanay, G., & Şen, M. (2020). Pandemi döneminde uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin veli ve öğrenci görüşleri. *SBedergi*, 4(7), 70-84. <https://sbedergi.com/>
- Karaman, Ö., & Nazlı Tutaş, E. (2023). Pandemi sürecinde ortaöğretim öğrencilerinde görülen problem davranışların odak grup görüşmesi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 2089-2112. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1164524>
- Karaman, S. (2001). *Bilgisayar ağları ve iletişim dersinin uzaktan web tabanlı asenkron öğretimi* (Tez No. 109211) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi-Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, Z. (1996). *Uzaktan eğitimde ders kitapları (Açıköğretim lisesi örneği)*. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Baskı Atölyesi.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.
- Kılıç, Ü. (2022). *Covid-19 pandemisi sürecinde ilkökul öğrencilerinin uzaktan eğitime ulaşabilme durumlarının incelenmesi* (Tez No. 755560) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kicheva, M., & Dimitrova, B. (2020). Global e-commerce consumer habits and perceived opportunity for professional realization of the first-year students in economics. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 74, p. 04009). EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20207404009>
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. Ş., & Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. Salgın sürecinde Türkiye’de ve dünyada eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787959>
- Küçükturan, A. G., & Yurdusever, A. (2023). Covid-19 pandemisi sonrasında ilkökul öğrencilerinde gözlenen davranış değişiklikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 35-46. <https://doi.org/10.53629/sakaefd.1219559>
- Lapada, A. A., Miguel, F. F., Rublede, D. A. R., & Alam, Z. F. (2020). Teachers’ Covid-19 awareness, distance learning education experiences and perceptions towards institutional readiness and challenges. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(6), 127-144. <https://doi.org/10.26803/ijlter.19.6.8>
- Lapi, M., & Krasna, M. (2021). *The distance learning implications on high school students. in 2021 44th international convention on information, Communication and Electronic Technology (MIPRO)* (pp. 582-586). IEEE. <http://doi.org/10.23919/MIPRO52101.2021.9597143>
- Lassoued, Z., Alhendawi, M., & Bashitialshaaer, R. (2020). An exploratory study of the obstacles for achieving quality in distance learning during the Covid-19 pandemic. *Education sciences*, 10(9), 232. <https://doi.org/10.3390/educsci10090232>
- Lindner, J., Clemons, C., Thoron, A., & Lindner, N. (2020). Remote instruction and distance education: A response to Covid-19. *Advancements in Agricultural Development*, 1(2), 53-64. <https://doi.org/10.37433/aad.v1i2.39>
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage Publications.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. ed. S. Turan). Nobel.

- Mikuskova, E. B., & Veresova, M. (2020). Distance education during Covid-19: The perspective of Slovak teachers. *Problems of Education in the 21st Century*, 78(6), 884. <http://dx.doi.org/10.33225/pec/20.78.884>
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2005). *Distance education: A systems view*. Thomson Wadsworth.
- Moralista, R. B., Oducado, R. M. F. (2020). Faculty perception toward online education in a state college in the Philippines during the coronavirus disease 19 (Covid-19) pandemic. *Universal Journal of Educational Research*, 8(10), 4736-4742. <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.081044>
- Morrou, H.I. (1982). *A history of education in antiquity*. University of Wisconsin Press.
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D., & Russell, J. D. (2006). *Educational technology for teaching and learning*. Pearson Merrill Prentice Hall.
- Nieuwoudt, J. E. (2020). Investigating synchronous and asynchronous class attendance as predictors of academic success in online education. *Australasian Journal of Educational Technology*, 36(3), 15-25. <https://doi.org/10.14742/ajet.5137>
- Pişken, M. T. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin pandemik salgın nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim hakkında görüşleri (İstanbul ili Esenyurt ilçesi örneği)*. (Tez No. 681279) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi -İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Polat, C., & Binici, K. (2021). Çankırı Karatekin üniversitesi bilgi ve belge yönetimi bölümü acil durum uzaktan öğretim canlı dersleri üzerine bir değerlendirme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9(1), 90-118. <http://openaccess.karatekin.edu.tr:8080/xmlui/handle/CAKU/1450>
- Sarıtaş, M. (2006). Öğretmen adaylarının değerlendirmelerine göre sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını değiştirmek ve düzeltmek amacıyla yararlanılan stratejiler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 167-187. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16683/173364>
- Shaikh, G. (2021). *Uzaktan eğitim sürecinde İngilizce öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Tez No. 675386) [Yüksek lisans tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi-Mardin]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Salgın sürecinde Türkiye'de ve dünyada eğitim. Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788118>
- Özova, S. (2023). *Adana ili örneğinde pandemi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarının değerlendirilmesi*. (Tez No. 776647) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Taş, H. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde uygulamaya konan uzaktan eğitimin paydaş görüşleri bağlamında değerlendirilmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(23), 23-49. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1685263>
- Tekin, A. (2021). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve ekonomik sonuçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2(40), 330-355. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbe/issue/62244/908431>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2020a). Bakan Selçuk koronavirüse'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. (17/02/2022 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr> adresinden alınmıştır).

- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2020b). Türkiye koronavirüs salgınında ulusal çapta eğitim veren 2 ülkeden biri.(13.02.2022 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/turkiye-koronavirus-salgininda-ulusal-capta-uzaktan-egitim-veren-2-ulkeden-biri/haber/20618/tr> adresinden alınmıştır).
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020a). Covid-19 bilgilendirme platformu. (15.07.2022 tarihinde <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html> adresinden alınmıştır.)
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020b). Covid-19 bilgilendirme platformu. (15.07.2022 tarihinde <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html> adresinden alınmıştır.)
- Uluğ, F., & Kaya, Z. (1997). *Uzaktan eğitim yaklaşımıyla ilköğretim*. Uzaktan Eğitim Vakfı.
- UNESCO (2020a). *School closures caused by Coronavirus (Covid-19)*. (11.04.2022 tarihinde <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> adresinden alınmıştır).
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Nobel.
- Ülger, K. (2021). Uzaktan eğitim modelinde karşılaşılan sorunlar-fırsatlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 393-412. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1537314>
- Wartecki, A., & Rzymiski, P. (2020). On the coronaviruses and their associations with the aquatic environment and wastewater. *Water*, 12(6), 1598. <https://doi.org/10.3390/w12061598>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 9. Baskı). Seçkin.
- Yorgancı, S. (2015). Web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin öğrencilerin matematik başarılarına etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1401-1420. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefedergi/issue/22598/241409>
- Young, K. S., & Rogers, R. C. (1998). The relationship between depression and internet addiction. *Cyber Psychology & Behavior*, 1(1), 25–28. <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.25>
- Yücelten, E. (2016). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığının bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi*. (Tez No. 441648) [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Zhou, F., Yu, T., Du, R., Fan, G., Liu, Y., Liu, Z., ... & Cao, B. (2020). Clinical course and risk factors for mortality of adult inpatients with Covid-19 in Wuhan, China: A retrospective cohort study. *The Lancet*, 395(10229), 1054-1062. <https://doi.org/10.1155/2020/2138387>

EKLER

EK-1. Araştırma İzin Onayı

T.C.
BİTLİS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-46623667-605.01-75178041
Konu : Uygulama İzni (Mehmet YILMAZ)

27.04.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi: Valilik Makamının 27.04.2023 tarih ve 75106775 sayılı oluru.

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Mehmet YILMAZ'ın "Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sonrası Öğrenci Davranışlarında Meydana Gelen Değişiklerin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili İlgi Valilik Oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğinin ekteki oluru doğrultusunda yapılmasını rica ederim.

Mehmet Emin KORKMAZ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek : Valilik Oluru (1 Sayfa)

Dağıtım:
6 İlçe Kay.(MEM)'ne
Atatürk Üniversitesi Rektörlüğüne
Merkez Tüm İlkokul Mtd.ne

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Hüseyinpaşa Mah.Yeni Hükümet Konağı Kat: 3 BİTLİS
Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon No : 0 (434) 280 13 00
E-Posta: stratejigelistimel3@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: bitlis.meb.gov.tr
Faks: 4342801359
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a6e7-0a18-386d-bb35-f08a kodu ile teyit edilebilir.

EK-2. Görüşme Formu

Sayın Eğitimciler;

Öncelikle görüşmeye zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz. Bu görüşme formu uzaktan eğitim sonrası öğrenci davranışlarında meydana gelen değişikliklerin incelenmesi konusunda görüşlerinizi ve önerilerinizi almak üzere düzenlenmiştir. Görüşmelerimiz yaklaşık 30 dakika sürecektir. Görüşmemiz sırasında zamanı etkili kullanabilmek ve sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutabilmek için ses kaydı almak istiyoruz. Görüşmemizde elde edilen veriler yalnızca bu araştırma için kullanılacak olup kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır.

Araştırmaya gönüllü olarak katıldığınıza ve bizlerinde görüşme kayıtları konusunda verdiğimiz sözü tutacağımıza dair bu sözleşmeyi imzalamanızın uygun olacağını düşünüyoruz

Proje Ekibi:

Doç. Dr. Sinan KOÇYİĞİT (Yürütücü)

Mehmet YILMAZ (Araştırmacı)

Görüşülen Kişinin

Adı-Soyadı :

İmza :

I. BÖLÜM

Adınız ve Soyadınız :

Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek

Öğrenim durumunuz :

Hizmet Süreniz :

Sınıfınızdaki öğrenci sayısı :

Uzaktan eğitimde kullanılan teknolojiler konusunda eğitim veya destek alma durumunuz:

GÖRÜŞME SORULARI

1. Size göre pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarının ortaya çıkardığı olumlu gelişmeler nelerdir?
2. Size göre pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarının ortaya çıkardığı olumsuz durumlar nelerdir?
3. Pandemi sonrasında öğrencilerinizin okula gelme durumlarında (devam-devamsızlık) ne gibi değişiklikler oldu?

4. Pandemi sonrasında öğrencilerinizin ders içi dikkat sürelerinde nasıl değişiklikler oldu?

5. Pandemi sonrasında öğrencilerinizin ders içi aktif katılım durumlarında ne gibi değişiklikler oldu?

6. Pandemi sonrasında öğrencilerinizin arkadaşları ile iletişimlerinde ne gibi değişiklikler oldu?

7. Pandemi sonrasında öğrencilerinizde ne tür duygusal değişiklikler (Korku, kaygı vb.) oldu?

8. Pandemi sonrası dönemde öğrencilerinizde gözlemlediğiniz davranış bozukluklar (saldırganlık, kötü söz kullanma, yalan söyleme, inatçılık, çalma vb.) nelerdir?

9. İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkarken kullandığınız yöntem ve teknikler nelerdir?

10. Olası yeni bir uzaktan eğitim süreci için önerileriniz nelerdir?

11. Varsa diğer görüşleriniz nelerdir?

EK-3. Etik Kurul Kararı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurul Başkanlığı
PROJE DEĞERLENDİRME FORMU

Projenin/Çalışmanın Adı: Danışmanlığını Doç.Dr. Sinan KOÇYİĞİT'in yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Mehmet YILMAZ'ın "Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sonrası Öğrendi Davranışlarında Meydana Gelen Değişikliklerin İncelenmesi" isimli tez çalışması ile ilgili Etik Kurul uygunluk-onay belgesi talep edilmesi.

Gönderildiği Tarih: 05.08.2022

Teslim Tarihi: 05.08.2022

Değerlendirenin Adı Soyadı: Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı Adına

Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ
Etik Kurul Başkanı

İmza :

Tez / uygundur: ☒

Gerekeç/Açıklama: Yapılacak çalışmada yaklaşım ve yöntemler dikkate alınarak, konu ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel açıdan herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Tez / uygun değildir: ☐

Gerekeç/Açıklama

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL BAŞKANLIĞI
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu
ERZURUM

Toplantının Mahiyeti :Etik Kurul
Toplantının Tarihi :05.08.2022
Toplantının Sayısı :09

Kurur-08:Danışmanlığını Doç.Dr. Sinan KOÇYİĞİT'in yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Mehmet YILMAZ'ın "Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sonrası Öğrenci Davranışlarında Meydana Gelen Değişikliklerin İncelenmesi" isimli tez çalışması ile ilgili Etik Kurul uygunluk-onay belgesi talebi ile ilgili husus görüşüldü.

Yapılan görüşmelerden sonra adı geçenin "Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sonrası Öğrenci Davranışlarında Meydana Gelen Değişikliklerin İncelenmesi" isimli tez çalışması ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ
Birim Etik Kurul Başkanı

Prof.Dr. Yavuz ~~TASKESEN~~ ~~İĞİT~~
Birim Etik Kurul Başkan Yardımcısı

(İZİNLİ)
Prof. Dr. Betül ASLAN
Birim Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Mücahit DİLEKMEN
Birim Etik Kurul Üyesi

(İZİNLİ)
Prof.Dr. Barış DEMİRCİ
Raportör

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu Karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	Toplantı Sayısı: 09 Karar No: 08	Toplantı Tarihi: 05.08.2022
	Aşağıda bilgileri verilen tez ile ilgili çalışmanın, etik ilkeler açısından değerlendirilmesi isteği ile ilgili husus görüşüldü. Yapılan görüşmelerden sonra; söz konusu tez ile ilgili yapılacak çalışma için, araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak konuyla ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, Etik Kurulu oy birliği ile karar vermiştir.	
ÇALIŞMA BİLGİLERİ	Proje Yürütücüsü: Mehmet YILMAZ Çalışma Konusu: Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sonrası Öğrenci Davranışlarında Meydana Gelen Değişikliklerin İncelenmesi	

EĞİTİM BİLİMLERİ BİRİM ETİK KURULU		İMZA
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ	Etik Kurul Başkanı	
Prof.Dr. Yavuz TAŞKESEN LİGİL	Etik Kurul Başkan Yardımcısı	
Prof. Dr. Betül ASLAN	Etik Kurul Üyesi	
Prof.Dr. Mücahit DİLEK MEN	Etik Kurul Üyesi	
Prof.Dr. Barış DEMİRCİ	Etik Kurul Raportörü	

ÖZGEÇMİŞ

Mehmet YILMAZ

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Sınıf Öğretmenliği Dalı Yüksek Lisans

Eğitim

Yüksek Lisans : 2023 Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim
Ana Bilim Dalı /Erzurum

Lisans : 2013 Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf
Öğretmenliği. Ağrı

Lise : 2009 Hizan Lisesi. Hizan/Bitlis

İş : 2013 – Sınıf Öğretmeni. Hizan/Bitlis

